Ազգ
Azg
armenian daily
13 ՅՈՒՆԻՍ 2001 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 108 (2312)

Սելեզնյովի հայտարարությունը Բաքվում համարում են «մեծ վնաս ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորմանը»

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանի արտգործնախարար Վիլայաթ Գուլիեւը հայտարարել է, որ իրենք չեն նահանջելու տարածքային ամբողջականության սկզբունքից:

Ինչպես գրում է թուրքական «Զաման»-ը, Հայաստանում Գ. Սելեզնյովի արած այն արտահայտությանը, որ եթե Լեռնային Ղարաբաղը միավորվի Հայաստանի հետ, ապա կարող է Ռուսաստան-Բելառուս միության մեջ տեղ գտնել, Ադրբեջանի արտգործնախարար Վ. Գուլիեւը պատասխանել է, որ նման խոսքերը քաղաքական տեսանկյունից ոչ մի խնդրի լուծման չեն հանգեցնի: Գուլիեւը հակամարտության կարգավորման նպատակով ստեղծված Մինսկի խմբում համանախագահ երկրի ներկայացուցչի՝ պաշտոնական մակարդակով արված նման հայտարարությունը համարել է մեծ վնաս հակամարտության խաղաղ կարգավորմանը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Թալանված ընդերք, չհարկված միլիոններ

Ասֆալտային եւ քարքարոտ շահագործում

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ոչ մետաղական հանքերի շահագործման եւ շինանյութերի արտադրության բնագավառում ստվերային շրջանառությունը տարեկան 28-48 մլն դոլար է: 1998-2000 թթ. իր ուսումնասիրություններով այս տվյալներն է ի հայտ բերել ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարի խորհրդական Ստեփան Բաբայանը: Մերկապարանոց չերեւալու համար պրն Բաբայանը ներկայացրեց այն «շատ պարզ հաշվարկը», որն ինքը կատարել է Վիճակագրության պետական ծառայությունից ստացած եւ նախարարության ունեցած ցուցանիշները վերլուծելով: Ըստ դրանց, 1998-ին արտադրվել է 9 մլրդ դրամի, 1999-ին՝ 8 մլրդ 400 մլն, 2000 թ.՝ 7 մլրդ 350 մլն դրամի շինանյութ: Մինչդեռ վաճառված շինանյութերի ցուցանիշներն անհամեմատ բարձր են: Նույն երեք տարիներից 1998 թ. ծեռք է բերվել 29 մլրդ, 1999 թ.՝ 26 մլրդ, 2000 թ.՝ դարձյալ 26 մլրդ դրամի շինանյութ: Ստացվում է, որ ավելի շատ օգտագործվել, քան արտադրվել է: Բնականաբար, հենց այս տարբերությունն էլ կազմում է չհարկվող շրջանառությունը:

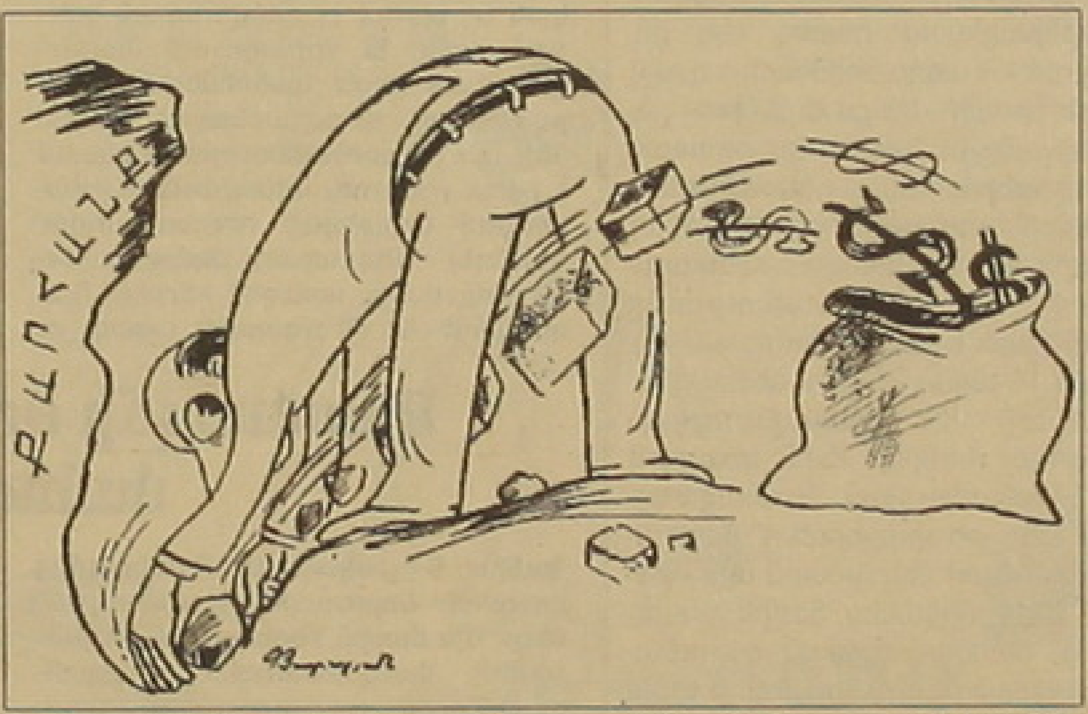

Տես ➧ էջ 4

ԹԵՀՐԱՆ

Համիդռեզա Ասեֆի. «Առաջնահերթություններից է Հայաստանի հետ հարաբերությունը»

«Այսօր երկրի արտաքին քաղաքականության մեջ նոր էջ է բացվում: Կրոնական ժողովրդավարության հաջողված փորձը պատմական հնարավորություն ստեղծեց, որպեսզի Իրանը սերտ համագործակցություն հաստատի տարածաշրջանի մահմեդական պետությունների, ինչպես նաեւ ամրապնդի կապերը մյուս երկրների հետ», երեկ ԱԳՆ-ում տված մամլո ասուլիսում հայտարարեց Իրանի արտգործնախարարության մամլո խոսնակ Համիդռեզա Ասեֆին:

Խոսնակն անդրադարձավ Հայաստանի հետ Իրանի հարաբերություններին, ասաց, որ «Իրանի արտաքին քաղաքականության մեջ առաջնահերթություններից է Հայաստանի հետ հարաբերությունը»: Թեհրանի համար Իրան-Հայաստան հարաբերություններն առանձնապես կարեւորվում են Իրան-Ռուսաստան՝ Հարավ-Հյուսիս առանցքի ամրապնդման ենթատեքստում: Ի դեպ, պաշտոնական Թեհրանը կարեւորում է նաեւ Բաքվի հետ բնական հարաբերությունների պաշտպանումը, ինչը միշտ չէ, որ հաջողությամբ է պսակվում:

«Ազգի»՝ «Իրանը եւ Ադրբեջանն ունեն մշակութային, կրոնական արմատներ, սակայն երկու հարեւան երկրների հարաբերությունները սառն են ու բարդ: Կարո՞ղ եք նշել պատճառը կամ պատճառները», հարցին ի պատասխան պրն Ասեֆին ծեստեց, թե «Բաքու-Թեհրան հարաբերությունները սառը չեն, բայց, համաձայն եմ, բարդ են»: Խոսնակի մեկնաբանությամբ բարդություններից գլխավորը Կասպից իրավական կարգավիճակի հարցում Իրանի եւ Ադրբեջանի մոտեցումների տարբերությունն է: «Ուրբաթ օրը փոխարտգործնախարար Ալի Ահանին մեկնում է Բաքու՝ մասնակցելու Կասպից ավազանի հինգ պետությունների իր գործընկերների հետ նախապատրաստական հանդիպմանը: Չմոռանք Թուրքմենստանի մայրաքաղաքում նախատեսվում է Կասպից ավազանի երկրների առաջին գագաթաժողովը՝ նախագահների մակարդակով», ասաց Ասեֆին, ավելացնելով, որ փոխարտգործնախարար Ահանին Բաքվում կընդունի նախագահ Հ. Ալիեւը:

Կասպից հարցում Իրանի դիրքորոշումը չի փոխվել. ծովը հատվածների բաժանելու համաձայնության դեպքում Իրանը պետք է ստանա 20 տոկոսը:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Թեհրան

Եվս երկու թուրք սահմանախախտ Հայաստանի սահմանում

Հունիսի 12-ի լույս գիշերը ռուսաստանյան սահմանապահները Հայաստան-Թուրքիա սահմանագծում ձերբակալել են երկու սահմանախախտների: Այդ մասին մեզ հայտնեց ՌԴ սահմանապահ զորքերի Արտաշատի սահմանապահ ջոկատի պետ, գնդապետ Վյաչեսլավ Բիրյուկովը: Միջադեպը տեղի է ունեցել այդ ջոկատի հատվածում, ժամը 0:45-ին:

Թուրքիայի երկու քաղաքացիներն անցել են պետական սահմանը, մոտեցել ինժեներա-տեխնիկական արգելափակոցներին, սակայն նկատելով ռուս սահմանապահներին, ետ են գնացել: Սահմանային Արաքս գետի մոտ նրանց բռնել է սահմանապահ կարգախումբը:

Ձերբակալվածները հայտարարել են, որ որոնում էին անասունների հոտը, որ իբր թե արածում էր սահմանային գոտում: Այնինչ, ինչպես նշեց ջոկատի պետը, ստուգումներից պարզվել է, որ սահմանն անասունների կողմից անցնելու որեւէ հետք վերջին օրերին չի արձանագրվել:

Սահմանախախտներից մեկի ծոցից եղած բջջային հեռախոսում 20 հեռախոսահամար է մուտքագրված, որոնցից մեկը պատկանում է հարակից թուրքական տարածքում գտնվող էդեկլու գյուղապետին:

Ձերբակալվածները՞ ֆնչական մեկուսարանում են, նրանց նկատմամբ հետաքննություն է անցկացվում:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ
ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակից
«Ազգի» համար

Թուրքական թերթն ապատեղեկատվություն է տարածում Հայաստանում S-300 հրթիռակայանի մասին

Թուրքական «Թըրքիշ դեյլի նյուս» թերթը հունիսի 11-ի համարում տեղեկացնում է, որ «Ռուսաստանից Հայաստան տեղափոխված S-300 հրթիռակայանները գործողության պատրաստ վիճակում կլինեն սեպտեմբերի 1-ից»: Իր տեղեկությունը հաստատելու համար թուրքական թերթը վկայակոչում է Ռուսաստանի Դումայի փոխխոսնակ Արկադի (պետք է լինի Էդվարդ) Վորոբյովին, որն այդ մասին ասել է Ինտերֆաքս գործակալությանը: Սակայն, որպեսզի լրացի այդ տեղեկության հավաստիության հարցը, «Թըրքիշ դեյլի նյուսը» ավելացնում է, որ «Վորոբյովը հստակ ակնարկություն չարեց S-300 հրթիռների մասին, սակայն նախապես հայտարարվել էր, որ «ռուսական օդային պաշտպանության համակարգ» արտահայտությունը սովորաբար վերաբերում է այդ համակարգին»:

Մինչդեռ հայտնի եւ պաշտոնապես հաստատված իրողություն է, որ S-300 զենիթահրթիռային մի կայանք Հայաստանում վաղուց տեղակայված է ռուսաստանյան ռազմակայաններից մեկում եւ գտնվում է գործունյա վիճակում: Այն մաս է կազմում Ռուսաստանի Դաշնության եւ Հայաստանի Հանրապետության հակաօդային համատեղ պաշտպանության համակարգին: Եվ ինչպես հայկական, այնպես էլ ռուսական կողմը բազմիցս հայտարարել են, որ այդ կայանքի նշանակությունը զուտ պաշտպանողական է:

Մեր կարծիքով, թուրքական թերթի ապատեղեկատվության բուն նպատակը Պետդումայի խոսնակի՝ Գենադի Սելեզնյովի գլխավորությամբ անցյալ շաբաթ Հայաստանում գտնվող դումայական պատվիրակության այցին ռազմաստրատեգիական նշանակություն տալն է:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մեկնողներն ավելի շատ են, քան վերադարձողները

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ընթացիկ տարվա հինգ ամիսներին, պաշտոնական վիճակագրության համաձայն, հանրապետությունից մեկնել է 180 հազար 350 մարդ, ժամանել՝ 134 հազար 665-ը: Ընդ որում, քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության տվյալներով, մայիս ամսին օդային ճանապարհով մեկնել է 30 հազար 500, ժամանել՝ 23 հազար 400 մարդ, հունվար-մայիս ամիսներին մեկնողների թիվը կազմել է 130 հազար 800, վերադարձողներինը՝ 102 հազար 300: Երկաթուղային փոխադրամիջոցներով մայիսին մեկնողների թիվը կազմել է 2600, վերադարձողներինը՝ 1200 մարդ, իսկ հինգ ամիսների կտրվածքով, համապատասխանաբար՝ 9100 եւ 3000 մարդ: Ցամաքային չորս անցակետերի ամփոփ տվյալներով, մայիս ամսին մեկնել է 9962, մուտք գործել՝ 7257 մարդ, հունվար-մայիսին համապատասխանաբար՝ 40 հազար 450 եւ 29 հազար 365: Այսպիսով, ընթացիկ տարվա հինգ ամիսներին հանրապետությունից մեկնողների եւ վերադարձողների բացասական տարբերությունը կազմում է 45 հազար 685 մարդ:

Ըստ ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության մարդահամարի եւ ժողովրդագրության բաժնի պետ Սուսաննա Ղարիբյանի, որը նոր է վերադարձել Ժնեւում կայացած միգրացիային նվիրված համաժողովից, «Հայաստանում դեռեւս գոյություն չունի միջազգային միգրացիայի ստանդարտներին համապատասխան հաշվառման համակարգ»:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Հայաստանում համաներում է

Կրկնվում է 1998-ի համաներման մոդելը

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

95 կողմ, 1 դեմ եւ ոչ մի ձեռնպահ արդյունքով երեկ Ազգային ժողովը որոշում ընդունեց քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի կապակցությամբ Հայաստանում համաներում հայտարարելու մասին: Առաջարկը, ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, ներկայացրել էր հանրապետության նախագահը, եւ հաջող քննություն էր անցել նաեւ ԱԺ պետաիրավական հանձնաժողովում:

Համաներման որոշման նախագիծն ըստ էության հանրապետությունում իրականացված վերջին՝ 1998-ի համաներման կրկնությունն է, որը տարածվելու է 2100 մարդու վրա: Դրանցից 1250-ն ազատ կարձակվեն ընդհանրապես, իսկ 867 մարդու պատժաժամկետը կկրճատվի:

Պատիժը կրելուց ազատվում են այն անձինք, ովքեր դատապարտվել են ազատազրկման մինչեւ 3 տարի ժամանակով եւ ովքեր դատապարտվել են ազատազրկման հետ չկապված պատիժների համար:

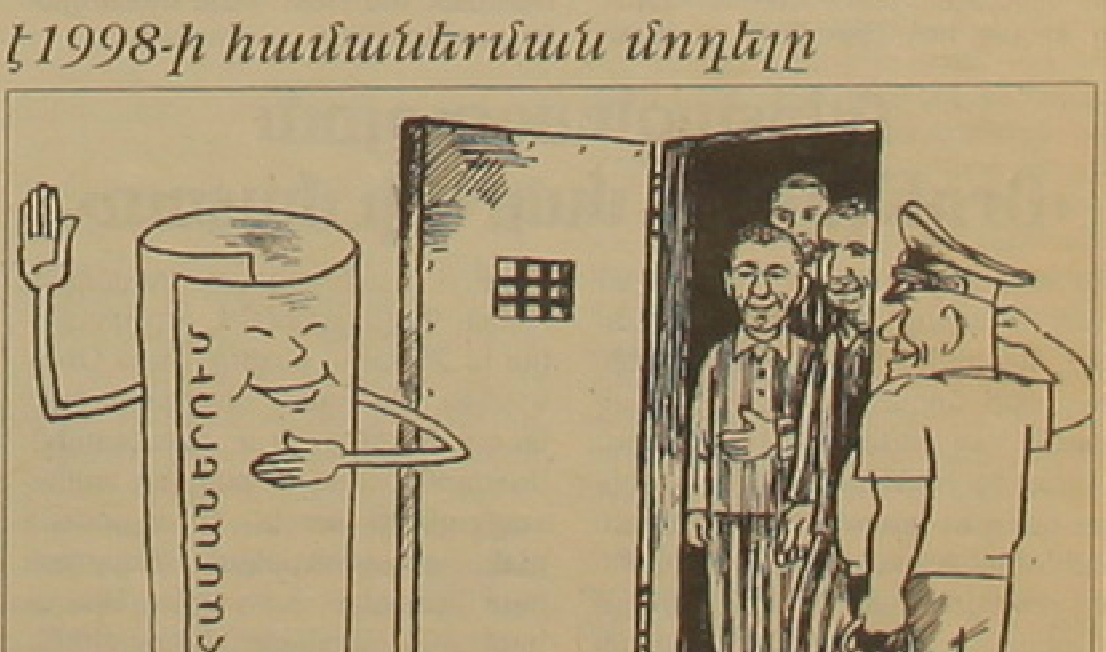

Տես ➧ էջ 3

ԱԶԳ **Ընթացիկ**

Շինարարները կլռե՞ն

ՀՀ շինարարների միությունը ահազանգով դիմել է ՀՀ նախագահին, վարչապետին ու համապատասխան նախարարներին

Վերջին մեկ ամսվա ընթացքում շինանյութերի շուկայում նկատվում է գների դինամիկ աճ: Ամենակարեւոր շինանյութի՝ ցեմենտի 1 տոննայի մանրածախ գինը մեկ ամսվա ընթացքում բարձրացել է 3-4 անգամ: Եթե մոտ մեկ ամիս առաջ Հայաստանի երկու ցեմենտի գործարանների «Հրազդանցեմենտի» ու «Արարատցեմենտի» թողարկման գները մեկ տոննայի համար համապատասխանաբար 23 եւ 21 հազար էին, մի քանի շաբաթ առաջ հասան մինչեւ 40 հազարի եւ միայն երկու օր առաջ «Հրազդանցեմենտի» վերաբացումից հետո դարձան 27 հազար դրամ: Ինչպես «Ազգին» տեղեկացրեց Հայաստանի շինարարների միության նախագահ Վազգեն Պողոսյանը, անգամ այդ գներով այսօր շինարարական կազմակերպությունները դժվարությամբ են ձեռք բերում անհրաժեշտ քանակությամբ ցեմենտ: Վիճակն առավել ծանր է մանրածախ շուկայում, որտեղ գները 1 տոննայի համար հասել են մինչեւ 50, իսկ վերջին օրերին 60 հազարի: Մասնավորապես «Երեւանշին» տրեստը, որն իրականացնում է Երեւանի Սբ. Գր. Լուսավորչի տաճարի շինարարությունը, երեկ արդեն կանգնել էր այսուայնտեղից դարկերով ցեմենտ հայթայթելու խնդրի առջեւ: Վ. Պողոսյանի խոսքերով, որը նաեւ այդ կազմակերպության գործադիր տնօրենն է, ցեմենտի ճգնաժամը եւս 3-4 օր կամ առավելագույնը մեկ շաբաթ շարունակվելու դեպքում հարցականի տակ կդրվի տաճարի շինարարությունը ժամանակին, այսինքն՝ սեպտեմբերի 23-ին, ինչպես նշված է 1700-ամյակի մեծական ծրագրում, շահագործման հանձնելը: Նման բարդ խնդրի առջեւ են կանգնած նաեւ աղետի գոտու շինարարական կազմակերպությունները: Վերջիններս, հայաստանյան այլ շինարարական կազմակերպությունների հետ մոտ 70 կազմակերպությունները գլխավորապես աշխատում են նախապես կազմված, մրցույթների արդյունքում ընդունված բիզնես-պլաններով, եւ երբ շինարարության նախահաշիվը կազմված է 1 տոննան 21 կամ 23 հազ. դրամի սահմաններում, ապա բարձր գների պայմաններում ուղղակի հնարավոր չի լինի շարունակել շինարարների վնասով աշխատանքը:

Հայաստանի շինարարների միության նախագահ Վազգեն Պողոսյան

«Երբ նման իրավիճակը շարունակվի եւս մի քանի օր, ապա կաթվածահար կլինեն բոլոր գործող շինարարական կազմակերպությունները ու շինարդյունաբերության ձեռնարկությունները: Այն կբերի պետպատվերով եւ ներդրումային տարբեր ծրագրերով իրականացվող շինարարական օբյեկտների ժամկետների խախտման կամ առհասարակ դադարեցման, որով եւ վտանգի տակ կդրվի նաեւ աղետի գոտում այս տարի իրականացվող շինարարությունը», ահազանգում են Հայաստանի շինարարները: Միությունը վերոհիշյալ հայտարարությամբ խնդրել է անհապաղ միջոցներ ձեռնարկել «առանց այն էլ անմխիթար վիճակում գտնվող շինոլորտը արհեստականորեն ստեղծված ճգնումից ժամ առաջ ազատելու համար»:

Ինչ վերաբերում է արհեստական ճգնումներին, ապա պրն Պողոսյանը հրաժարվեց ենթադրություններ անելուց: Մեր կողմից կարող ենք տեղեկացնել, որ ցեմենտի դեֆիցիտը հանրապետությունում ստեղծվել է երկու գործարանների մասնավորեցման գործընթացին զուգահեռ: Այդ ընթացքում «Հրազդանցեմենտը» գտավ իր նոր տիրոջը՝ «Միկա Արմենիա» ընկերությանը, եւ միայն երկու օր առաջ սկսեց աշխատանքը, իսկ «Արարատցեմենտը» դեռ շարունակում է մնալ անորոշ կարգավիճակում ու պարապուրդի մեջ: Ձեռնարկությունը ընդգրկված է մասնավորեցման ենթակա 14 առաջնահերթ ձեռնարկությունների ՀՀ կառավարության ծրագրում: Հունիսի 15-ին կբացվեն այս ձեռնարկության մասնավորեցման մրցույթի փաթեթները: Հետեւաբար, դատելով մեկ ամսում այս ոլորտում տիրող վիճակից, ներքին խնդիրներից, մասնավորեցման շարունակական ծգծգումներից, կարելի է, թերեւս, համաձայնել շինարարների միության «արհեստական դեֆիցիտ» բնորոշմանը:

Օրվա վերջում ցեմենտ արտադրող շրջանակներից տեղեկատվություն եղավ, ըստ որի գների կտրուկ բարձրացումը հանրապետություն մուտք գործող գազի ճնշման անկման հետեւանք է: Տեղեկացվեց նաեւ, որ համապատասխան ատյանները զբաղվում են հարցի շուտափույթ կարգավորմամբ: Գազի ճնշման նախկին մակարդակի վերականգնման դեպքում, ենթադրաբար, շինանյութի գները կիջնեն նախկին մակարդակին:

Գ. ՄՈՒՐԶՈՅԱՆ

ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ

Նշվեց ազգային հերոս Մոնթե Մելքոնյանի մահվան 8-րդ տարեդարձը

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: 1993 թվականի հունիսի 12-ին, Աղդամի մատույցներում, թշնամու կրակահերթերը լռեցնելուց հետո զրահամեքենայի արկի բեկորից վիրավորվեց եւ զոհվեց ազատամարտիկ, Հայաստանի ազգային հերոս Մոնթե Մելքոնյանը:

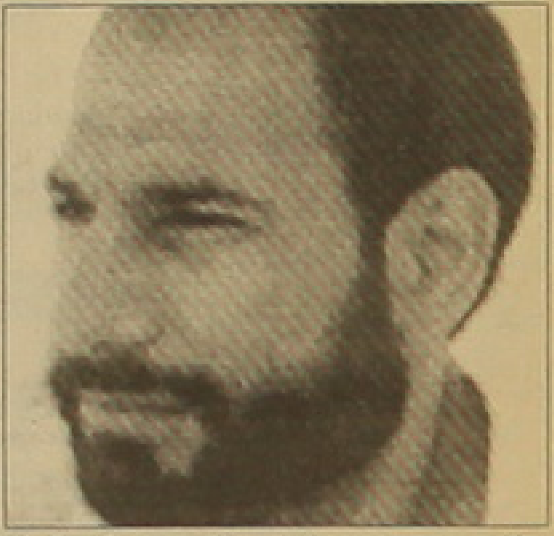

Այսօր, Մ. Մելքոնյանի (Ավո) մահվան 8-րդ տարեդարձի օրը նշվեց իբրեւ փառաբանման օր: Հիշատակի արարողությունն սկսվեց Երեւանի Սուրբ Զորավոր եկեղեցում, որտեղ պատարագ մատուցվեց: Այնուհետեւ նրա մարտական ընկերներն այցելեցին Եռաբլուր, որտեղ 1993 թվականի հունիսի 19-ից ամփոփված է ազատամարտիկի աճյունը:

Գեներալ-մայոր Աստվածատուր Պետրոսյանի խոսքերով, ազգային-ազատագրական շարժման ղեկավարներից Մոնթե Մելքոնյանը ամուր զինվորական էր, սիրում էր զինվորական կարգուկանոնը եւ տիրապետում մարտավարական բոլոր կանոններին: 1990 թվականին վերադառնալով հայրենիք, նա իր գործունեությունն սկսում է իբրեւ լրագրող, այնուհետեւ նվիրաբերվում Արցախյան հերոսամարտին: Նա եղել է Քելբաջարի ճակատամարտի ղեկավարը, առաջին հերթին՝ Դադիվանքի: Ա. Պետրոսյանն ասաց, որ Մոնթեն ուսումնասիրելու շատ գործեր է ավանդել, նրա աշխատությունները կիրառական են ոչ միայն որպես պատմաբանի, այլ իբրեւ մարտիկի եւ զինվորի:

Այնուհետեւ մարտական ընկերներն ու լրագրողներն այցելեցին Մ.Մելքոնյանի անվան զինվորական ուսումնամարզական վարժարան, որտեղ սաները հերոսի հիշատակին հարգանքի տուրք մատուցեցին:

Վարժարանում 1997 թվականից գործում է նաեւ Մ. Մելքոնյանի անվան թանգարան, որտեղ զետեղված են նրա լուսանկարները, նամակները, անձնական իրերը:

Սեւանա լճի օրենքը ծնվեց եւ մահացավ

Հունիսի 6-ից սկսվել են Սեւանա լճից ոռոգման նպատակով ջրբացթողումները: Այս մասին տեղեկացրին Գեղարքունիքի մարզպետարանի բնապահպանության վարչությունում: Նույն աղբյուրի վկայությամբ, անցած վեց օրերի ընթացքում, հունիսի 12-ի դրությամբ, լճից բաց է թողնվել 9 մլն 513 հազար խմ ջուր: Այս տվյալներն արձանագրվել են Գեղամավանի դիտակետում, որի չափիչ սարքերի ճշտությունը, սակայն, կասկած է հարուցում՝ մաշված եւ հնացած լինելու պատճառով: Մինչեւ այս տարի ջրբացթողումների վերաբերյալ տվյալներ էր տրամադրում նաեւ Սեւանի ՀԷԿ-ը, սակայն այս տարի, չգիտես ինչու, դադարեցվել են ջրբացթողումների չափագրման աշխատանքները: Իսկ ՀՀ կառավարության որոշմամբ, այս տարի լճից բաց կթողնվի 190 մլն խմ ջուր, այնքան, ինչքան անցած տարի: Հետաքրքիր է, սակայն, որ վերջերս ընդունված «Սեւանա լճի մասին» օրենքը արգելում է լճից բաց թողնել այնքան ջուր, որը կնպաստի լճի մակարդակի իջեցմանը: Մինչդեռ, մասնագետների դիտարկմամբ, տարեկան 130 մլն խմ-ից ավելի ջրի բացթողումները զգալիորեն ազդելու են լճի մակարդակի իջեցման վրա: Գեղարքունիքի մարզպետարանին չի տրամադրվել ջրբացթողումների ժամանակացույցը՝ պատշաճ վերահսկողություն իրականացնելու համար: Մեր տեղեկություններով, Գեղարքունիքի մարզպետ Վ. Հակոբյանը դիմել է կառավարություն՝ ջրբացթողումների գրաֆիկը տրամադրելու եւ Գեղամավանի դիտարանի սարքավորումներն արդիականացնելու պահանջով: Կասկածից վեր է, որ 190 մլն խմ ջրբացթողման քանակ սահմանողները հիանալի գիտեն, որ այդ չափն աղետալի է լճի համար: Ուրեմն, արձանագրենք, որ այնքան երկար սպասված օրենքն էլ ի զորու չէ փրկելու Սեւանը:

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Կաթողիկոսը Լոնդոնում օծեց Սբ. Եղիշե եկեղեցին

ԼՈՆԴՈՆ, 12 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունիսի 11-ին Լոնդոնում կայացավ Սբ. Եղիշե եկեղեցու օծման հանդիսավոր արարողությունը: Ինչպես հաղորդում է «Հայկական հորիզոնը», եկեղեցին օծել է Նորին Սուրբ օծություն Ամենայն հայոց Գարեգին Երկրորդ կաթողիկոսը: Արարողությանը մասնակցելու համար հրավիրված են եղել հայտնի քաղաքական գործիչներ: Հրավիրյալների թվում էին ՀՀ առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը՝ տիկնոջ հետ, Լիբանանի նախկին նախագահ Էլիաս Հրաուին տիկնոջ հետ, ՀՀ ԱԺ նախկին նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը՝ տիկնոջ հետ, Շառլ Ազնավուրը եւ Անգլիկան եկեղեցու ներկայացուցիչներ:

Ինչպես հաղորդվում է, եկեղեցին կառուցվել է հայտնի ձեռներեց Վաչե Մանուկյանի միջոցներով եւ անվանակոչվել է ի հիշատակ նրա հոր՝ Եղիշե Մանուկյանի: Վերոհիշյալ հյուրերից բացի, օծման արարողությանը ժամանել էին նաեւ Վաչե Մանուկյանի բարեկամներն ու հյուրերը:

Ուխտագնացություն «Որդեկորույս մայրերի մատուռ»

Այս շաբաթը կոչվում է Եղիական պահքի շաբաթ: Երկուշաբթի օրվանից սկսվում է սուրբ Հռիփսիմեի, Գայանեի, Շողակաթի եւ այլոց, իսկ կիրակի օրը՝ հունիսի 16-ին, տոնվում է Սուրբ Էջմիածնի տոնը: Մեր եկեղեցու կարգ ու կանոնով, այդ մեծ տոներին նախորդում է հնգօրյա պահք, որը ժողովրդական խոսքով կոչվում է Եղիական պահք (քանի որ շաբաթ օրը տոնվում է Եղիա մարգարեի տոնը): Կիրակի առավոտյան Երեւանից 40 ուխտավորներ ճանապարհ ընկան դեպի Արագածոտնի մարզի Արայի գյուղ, ուր բարձր բլրի վրա կառուցված է «Որդեկորույս մայրերի մատուռը»՝ նվիրված սուրբ Մարիամին եւ սուրբ Եղիսաբեթին: Մատուռը կառուցելու մտահղացումը իրավաբան Իրինա Գալստյանինն է, որը կորցնելով իր 25-ամյա դստերը Լիզա Օհանյանին, մի շարք միջոցառումներ կազմակերպեց նրա հիշատակին: Մատուռն օծվեց եւ բացվեց հավատացյալների առջեւ Արագածոտնի թեմի առաջնորդական տեղապահ հայր Վազգեն վարդապետ Միրզախանյանի ձեռքով: Ուխտավորներին դիմավորելով, հայր սուրբը կատարեց «Արեւագալի ժամերգություն ու ուխտավորների բարի գալուստ» օրվա արարողությունը, օրհնեց հացն ու գինին: Ուխտավորները ծնկի եկան ու խնդրեցին Աստծուց, որ այլեւս որեւէ մայր որդեկորույս չլինի:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Դատավորը՝ անզգույշ սպանության գործով կասկածյալ

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Աջափնյակ եւ Դավիթաշեն համայնքների առաջին ատյանի դատարանի դատավոր Լեւոն Գրիգորյանը ներկայումս կասկածյալ է անզգույշ սպանության գործով: Այս մասին թղթակցին հայտնեցին ՀՀ գլխավոր դատախազությունից, որի վարույթում է գտնվում գործը: Ըստ գործով ձեռք բերված տվյալների, անցած շաբաթ 15-ից ավելի անձանց կողմից խուլիգանական հարձակում է եղել դատավորի տան վրա: Դատավորը նախ փորձել է կարգի հրավիրել նրանց, ապա իրեն ամրագրված ատրճանակից օդ է կրակել. ծայր առած քաշքշուկի մեջ սպանվել է Հայկ Ավետիսյանը: Դատավոր Գրիգորյանի նկատմամբ խափանման միջոց է ընտրվել ստորագրությունը՝ չհեռանալու մասին, մինչեւ պարզվեն անզգույշ սպանության եւ խուլիգանության փաստով հարուցված քրեական գործի հանգամանքները:

Իրանական կողմը ներողություն է խնդրել

Վերջերս իրանական ավիացիոն գործակալության ներկայացուցիչները, անդրադառնալով մայիսի 17-ին Իրանում վթարի ենթարկված «ՅԱԿ-40» ինքնաթիռին, որը պատկանում էր «Հայկական ավիաուղիներին» եւ որի անձնակազմի 5 անդամները հայեր էին, որպես ինքնաթիռի կործանման պատճառ էին նշել օդաչուի սխալը: Մինչդեռ, ըստ մեր տեղեկությունների, օդանավի հրամանատար Աշոտ Ամիրբեկյանը շուրջ 20 տարվա աշխատանքային փորձառություն ուներ, իսկ ինքնաթիռն էլ, ինչպես բազմիցս հավաստիացրել են «Հայկական ավիաուղիներից», տեխնիկապես լավ վիճակում էր: **«Ազգի»** թղթակիցը դիմեց Քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության պետ Հովհաննես Երիցյանին: Նա վերստին հավաստիացրեց, որ ինքնաթիռի վիճակը եւ անձնակազմի պատրաստվածությունը «հոյակապ» էին: Ինչ վերաբերում է օդաչուի սխալին, ապա ՔԱԳՎ պետը հայտնեց, որ իրանական կողմը ներողություն է խնդրել վաղաժամ հայտարարության համար: Հովհաննես Երիցյանը նշեց, որ վթարի պատճառներն ուսումնասիրող հանձնաժողովի գործունեությունը դեռեւս շարունակվում է, եւ վերջնական եզրակացության համար անհրաժեշտ են փորձագետների ուսումնասիրության արդյունքները:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ճշգրտում

Հունիսի 8-ի մեր համարում «Ձրաշխարհի» վերաբացմանը նվիրված թղթակցության մեջ, ոչ մեր մեղքով, սողոսկել էր սխալ տեղեկություն այն մասին, թե, իբր, «Ձրաշխարհում» աշխատողների թիվը 780 մարդ է: Այնինչ նույն հաստատության մարկետինգի բաժնից ճշտեցին, որ աշխատողների թիվը 270 է:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն /հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն /հեռ. 529353
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ընթացիկ

Աղվան Վարդանյան. «Մենք կարող ենք հոկտեմբերի 1-ից թոշակները բարձրացնել 1200 դրամով»

Կառավարությունը պարզյալ համաձայն չէ

«Մի տեսակ խանդի զգացում եմ նկատում: Այս կամ այն պատգամավորը, խմբակցությունը կամ կառավարությունը մտածում են, թե հարցը վերաբերում է 550 հազար թոշակառուներին եւ ինչո՞ւ պիտի նախաձեռնությունը իրենցից չսկսվի: Դա հիվանդագին մոտեցում եմ համարում»: ՀՅԴ խմբակցության ղեկավար Աղվան Վարդանյանն այսպես բնութագրեց կառավարության դիրքորոշումը ԱԺ քննարկմանն իրենց ներկայացրած «ՀՀ քաղաքացիների պետական կենսաթոշակային ապահովության մասին» օրենքում փոփոխություններ կատարելու նախագծի վերաբերյալ: ՀՅԴ խմբակցությունը երկուշաբթի օրը գրեթե ստիպողաբար պահանջեց ԱԺ խոսնակ Արմեն Խաչատրյանից կենսաթոշակներին ուղղակիորեն առնչվող այս նախագիծը մտցնել եռօրյա օրակարգ՝ հաշվի առնելով, որ նստաշրջանի վերջին եռօրյան էր: Նախագծի քննարկումներն առաջին ընթերցմամբ տեղի ունեցան երեքշաբթի օրը, որին կառավարությունը դատելով նրա դիրքորոշումներից, պատրաստ չէր:

ՀՅԴ-ն իր ներկայացրած նախագծով առաջարկում էր բազային կենսաթոշակի չափը սահմանել ՀՀ-ում հաստատված նվազագույն աշխատավարձի 350 տոկոսի չափով, իսկ աշխատանքային ստաժի յուրաքանչյուր մեկ լրիվ տարվա համար տրվող հավելման չափը դարձնել 60 դրամ: Եթե նկատի ունենանք, որ ներկայումս բազային կենսաթոշակի չափը չի գերազանցում 2200 դրամը, ապա ակնհայտ է դառնում, որ մեկ կենսաթոշակառուի համար դրա բարձրացումը մինչեւ 3500 դրամ զգալի ազդեցություն չի ունենալու: Խնդիրը սակայն գործընթացին հետեւողական եւ շարունակական բնույթ տալն է, ինչի հանդեպ կատարյալ անտարբերություն է ցուցաբերում կառավարությունը: ՀՅԴ պատգամավորների տվյալներով իրենց կատարած սոցիալ-տնտեսական վերլուծությունները ցույց են տվել, որ նախագծի ընդունումը կառավարության, առավել կոնկրետ կենսաթոշակային ֆոնդի վրա հավելյալ 6 մլրդ 200 մլն-ից մինչեւ 6,5 մլրդ դրամի բեռ է դնում:

Կենսաթոշակային ֆոնդի նախագահը սակայն հավաստացնում է, թե իրենք եւս լուրջ վերլուծություններ են կատարել եւ հաշվարկել են, որ խոսքը գնում է ոչ թե 6,5 մլրդ-ի, այլ 8 մլրդ-ի մասին, եւ եթե նախագիծն ընդունվի, մի քանի ամսից ֆոնդը կհայտնվի աննախադեպ ծանր իրավիճակում: Սակայն կենսաթոշակային ֆոնդի նախագահը զարմանալիորեն խնդրի լուծման անհնարինությունը կապեց ոչ թե համապատասխան ռեսուրսների բացակայության հետ, այլ... որ օրենքի ընդունումից հետո այլ օրենքներում եւս պետք է փոփոխություններ կատարվեն: Սակայն, երբ **«Ազգը»** փորձեց ի վերջո հասկանալ, թե վերջապես կառավարությունը պատրա՞ստ է գոււ գումարների նախատեսման առումով ընդառաջել նախագծին, կառավարության ներկայացուցիչը պատասխանեց. «Այս պահին՝ ոչ: Դրա համար էլ կառավարությունն ուսումնասիրություններ է կատարում»: Ի դեպ օրենսդրական այս նախաձեռնությունն արդեն մի քանի ամիս է շրջանառվում է խորհրդարանում, եւ կառավարությունը տեղյակ էր այդ մասին:

Թե ինչու այդ ընթացքում չեն կատարվել ուսումնասիրությունները, կարելի է միայն ենթադրել: Ամեն դեպքում գործադիրը ոչ թե առաջարկեց քննարկումները որոշ ժամանակով հետաձգել, այլ ուղղակի հանել օրակարգից, որին, բնականաբար, խորհրդարանականները համաձայնել չէին կարող: Առավել եւս, որ հենց թերեւս նույն կառավարության ջանքերով (քանի որ ԱԺ մեծամասնությունը նրա հենարանն է) Հրանուշ Հակոբյանի նույն նպատակը հետապնդող օրենսդրական նախաձեռնությունը եռօրյայի օրակարգ ոչ մի կերպ չէր մտնում:

Զարմանալի էր սակայն, որ Հրանուշ Հակոբյանը նախագծի հեղինակներին կոչ էր անում մի քիչ իրատես լինել եւ կառավարության հետ աշխատանքներ տանելով՝ ընտրել բազային կենսաթոշակի միջին մի որեւէ տարբերակ: ԱԺ փոխխոսնակ Տիգրան Թորոսյանը սակայն առավել «իրատեսական» էր եւ ժամանակավրեպ համարեց հարցի քննարկումն ընդհանրապես: Ըստ նրա՝ նման նուրբ սոցիալական հարցեր բարձրացնելիս պետք է չափել տնտեսության հզորությունները, որից է անմիջապես կախված ֆոնդում գումարների հավաքագրումը: ՀՅԴ ներկայացուցիչները, սակայն, ի դեմս խմբակցության ղեկավար Աղվան Վարդանյանի, սկզբունքորեն էին տրամադրված. «Այն, ինչ մենք առաջարկում ենք, ամբողջովին ռեալ հնարավոր է, եւ մենք կարող ենք գոնե հոկտեմբերի 1-ից մեր թոշակառուների թոշակները բարձրացնել 1200-1500 դրամով: Ունենք երեք հիմնական տեղ, որտեղից այդ լրացուցիչ միջոցները կարող են գալ: Առաջինը՝ թոշակառուների իրական թիվը ճշտելն է: Արդեն թվերը ճշտվում են: Դրական աշխատանք կատարվել է եւ մոտ 45-50 հազարով այն կրճատվել է: Երկրորդը՝ Հայաստանում սարսափելի մեծ տոկոս է կազմում թաքնված զբաղվածությունը, որտեղից սոցիալական վճարներ չեն գանձվում: Այստեղ մի քանի կազմակերպական աշխատանքների դեպքում, որն առաջին հերթին կառավարության անելիքն է, մեծ արդյունքների կարող ենք հասնել: Երրորդ ռեսուրսը սոցիալական վճարների դաշտն է, որտեղ հավաքագրումը դարձյալ թերացումներով է կատարվում: Այստեղ վարչարարությունը մեծացնելու պարագայում դարձյալ մեծ գումարներ ի հայտ կգան»:

Աղվան Վարդանյանը թերեւս մեկ բացթողում արեց, որն անմիջապես առնչվում է կենսաթոշակային ֆոնդի գործունեությանը: Ոչ վաղ անցյալում անընդհատ խոսվում էր կառույցում առկա կոռումպացված երեւույթների մասին, որի արդյունքում մեծ գումարներ էին անհետանում: Այս ուղղությամբ վերջին շրջանում որոշակի դրական տեղաշարժ կա, որի վրա էլ հույս դնելով նման օրինագծեր են առաջադրվում: Սակայն այն ընթացք կստանա՞, թե՞ ոչ, պարզ կդառնա միայն այսօր՝ քվեարկության արդյունքում: Համենայն դեպս, ԱԺ մեծամասնության դիրքորոշումն անորոշ է:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

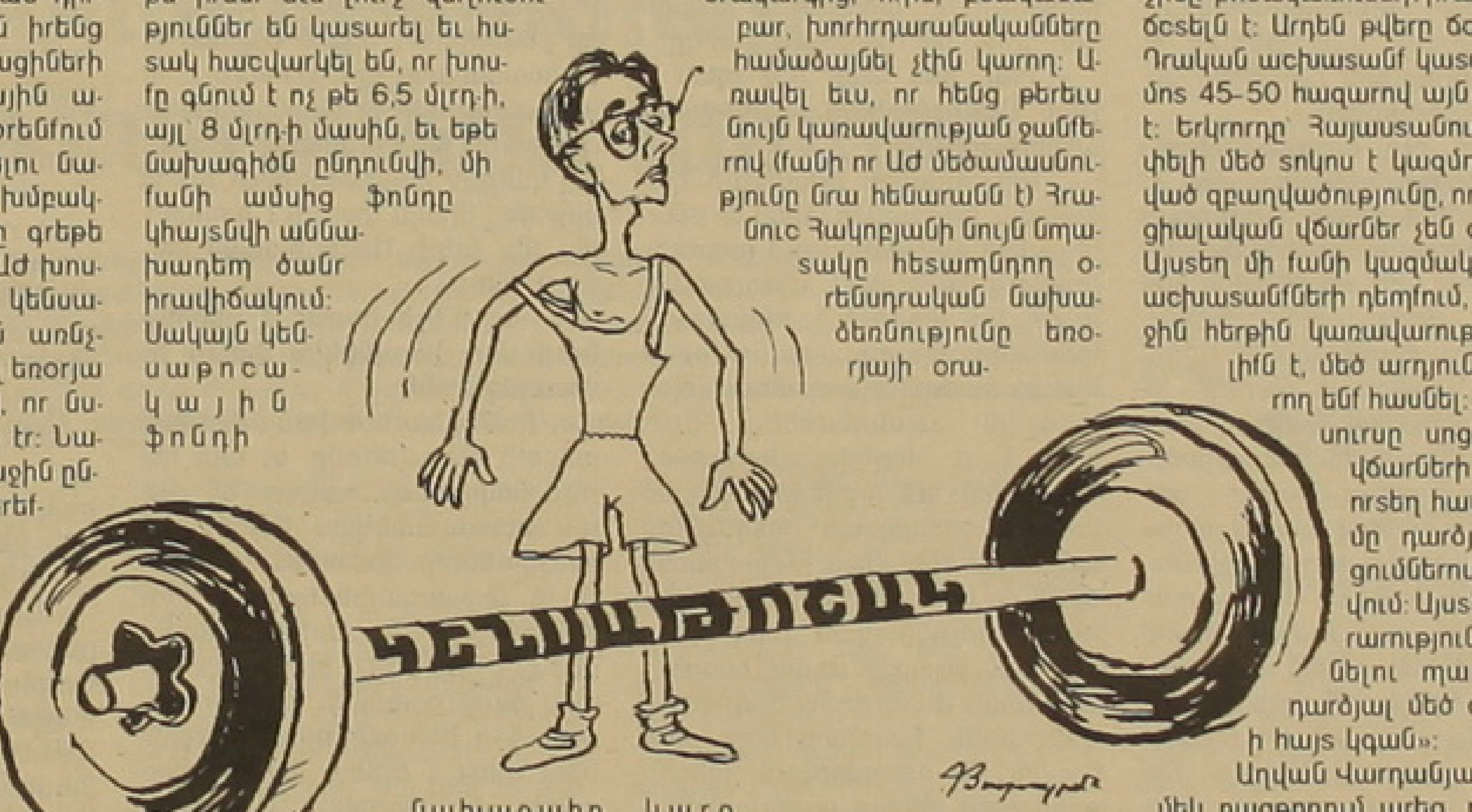

Սահմանադրության նոր նախագիծ խորհրդարանում

Նորաստեղծ Ազգային ժողովրդավարական կուսակցության նախագահ Շավարշ Քոչարյանը ԱԺ ամբիոնից երեկ հայտարարեց, որ իրենց կուսակցության հիմնադիր համագումարի արդյունքներով խորհրդարանին է ներկայացվում ՀՀ սահմանադրության նոր նախագիծ: Նախագծի գլխավոր առանձնահատկությունն է, որ դրանով առաջարկվում է Հայաստանը դարձնել խորհրդարանական պետություն: Ըստ կուսակցության նախագահի՝ նախագիծը լրջագույն ուշադրության եւ քննարկման անհրաժեշտություն ունի, ուստի իրենք պատրաստ են այս ուղղությամբ համագործակցել բոլոր քաղաքական ուժերի հետ:

Հիշեցնենք, որ ԱԺ գարնանային նստաշրջանն ավարտվում է, եւ նախագիծը լավագույն դեպքում խորհրդարանի քննարկմանը կներկայացվի արտահերթ նստաշրջաններից մեկի ընթացքում: Սակայն, ելնելով նախագծի կարեւորությունից՝ առավել իրատեսական է, որ այն քննարկման կդրվի աշնանային հերթական նստաշրջանի ընթացքում:

Գ. Ա.

ԱՄՆ-ի դեսպան Մայքլ Լեմոնի այցը Լոռու մարզ

Հունիսի 8-9-ը աշխատանքային այցով Լոռու մարզում էր ԱՄՆ-ի դեսպան Մայքլ Լեմոնը: Դեսպանի աշխատանքային խմբում ընդգրկված էին ԱՄՆ-ի օգնության ծրագրերի կոորդինատոր Ջերի Օբերնդորֆերը, ԱՄՆ-ի գյուղատնտեսության նախարարության (USDA) Հայաստանի գրասենյակի տնօրեն Քեյգ Ինֆենջերը, ԱՄՆ-ի գյուղատնտեսության նախարարության ներկայացուցիչ Հարլի Մարթինը, ԱՄՆ-ի միջազգային զարգացման գործակալության ծրագրերի ղեկավար Ջաքինդեր Չիման, դեսպանատան այլ պաշտոնյաներ:

Լոռու մարզպետարանում կայացավ խորհրդակցություն, ուր քննարկվեցին հունիսի 5-ին Ծաղկաձորում տեղի ունեցած «Ազգային կոնֆերանսում» ներկայացված Լոռու մարզի զարգացումը խթանող ռազմավարության շրջանակներում միջազգային դոնոր կազմակերպությունների, մասնավորապես՝ ԱՄՆ-ի ծրագրային ներդրումների հնարավորությունները:

Մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը ներկայացրեց մարզի տնտեսական նեռուժը եւ ընդգծեց, որ մարզը ցանկանում է ոչ թե օգնություն հայցողի դերում հանդես գալ, այլ համագործակցել արտասահմանյան ներդնողների հետ:

Այնուհետեւ դեսպանը, մարզպետը եւ նրանց ուղեկցող անձինք ծանոթացան Վանաձորի թիվ 5 համաբուժարանում առողջության առաջնային պահպանման ծրագրի ընթացքին, որն իրականացվում է ամերիկյան միջազգային առողջապահության միության Լոռի եւ Լոս Անջելես համագործակցության շրջանակներում:

Պատվիրակությունն այցելեց նաեւ Վանաձորի «Գլորիա» կարի արտադրական ֆիրմա եւ «Ավտոգենմաշ» ՓԲԸ: «Գլորիա» ֆիրման, ուր աշխատում է շուրջ 400 մարդ, համագործակցում է ամերիկյան «Ամերեքս» ֆիրմայի հետ՝ ԱՄՆ առաքելով արտադրանքի 60 տոկոսը, իսկ 40 տոկոսը՝ ԱՊՀ երկրներ:

Նույն օրը ԱՄՆ-ի դեսպանը եւ Լոռու մարզպետը մեկնեցին Թումանյանի տարածաշրջան: Օձուն համայնքում գործում է «Համ» ՍՊԸ-ն, ուր ընտանեկան բիզնեսի հիման վրա ամերիկյան ներդրմամբ հիմնվել է բուսական թեյերի արտադրություն, արտադրանքն առաքվում է ԱՄՆ-ի ռեստորաններ ու հյուրանոցներ:

Դեսպանը եւ նրան ուղեկցող անձինք Ալավերդու «Մանես եւ Վալեքս» ՓԲԸ-ի գլխավոր տնօրեն Վալերի Մեջլումյանի հետ քննարկեցին լեռնամետալուրգիայի հեռանկարները մարզում, ապա եղան ձուլման արտադրամասում:

Հունիսի 9-ին պատվիրակության անդամները մեկնեցին Տաշիրի եւ Ստեփանավանի տարածաշրջաններ: Ծանոթացան Տաշիրի «Վիլաժ գրուպ»-ի հոլանդական պանրի գործարանի արտադրությանը, Ստեփանավանի «ԲՀԷՄ պլազմա» ԲԲԸ-ի գործունեությանը, Ամրակիցի փորձնական սերմնաբուծական տնտեսության աշխատանքին, ուր ԱՄՆ-ի գյուղնախարարության տրամադրած ցորենի եւ գարու սերմերից հեկտարից ստացվել է 50-60 ցենտներ բերք:

ԱՄՆ-ի դեսպանը նպատակ ուներ տեղում ծանոթանալ մարզում ԱՄՆ-ի կողմից ֆինանսավորված կազմակերպությունների ծրագրերի ընթացքին, գնահատել նրանց արդյունավետությունը, ինչպես նաեւ քննարկել համագործակցության հետագա ուղղությունները:

Հունիսի 9-ին պատվիրակությունը վերադարձավ Երեւան:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Հայաստանում համաներում է

Սկիզբը էջ 1

Ազատություն են ստանում նաեւ 5 տարի ժամանակով ազատազրկման դատապարտված այն անձինք, ովքեր Հայրենական մեծ պատերազմի, ԼՂ պաշտպանության համար մղված մարտական գործողությունների մասնակիցներ են, ունեն բռնադատվածի կարգավիճակ եւ նախկինում դիտավորյալ հանցագործություն կատարելու համար ազատազրկման ձեւով պատիժ չեն կրել: 5 տարով ազատազրկված առաջին կամ երրորդ խմբի հաշմանդամները, կանայք, 60 տարին չլրացած տղամարդիկ, մինչեւ 18 տարեկան դառնալը հանցագործություն կատարած եւ ազատազրկման վայրերում նախկինում պատիժը չկրած քաղաքացիները, անզգույշ հանցագործություն կատարելու համար դատապարտվածները (բացառությամբ Քր. օրենսգրքի 173 հոդվածի 4-րդ մասով եւ 260 հոդվածով դատապարտված անձանց) եւս ազատություն կստանան: Այդ հնարավորությունից կօգտվեն նաեւ ՀՀ պաշտպանության համար մղված մարտական գործողություններում զոհված, ինչպես նաեւ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով նրանց հավասարեցված անձանց ամուսինները, զավակները կամ ծնողները:

Համաներման որոշման համաձայն, նշանակված պատժաչափի չկրած մասը կրճատվում է կիսով չափ հետեւյալ անձանց նկատմամբ.

ա) մինչեւ 5 տարի ժամանակով ազատազրկման դատապարտված ժամկետային ծառայության այն զինծառայողների նկատմամբ, ովքեր ազատազրկման վայրերում նախկինում պատիժ չեն կրել եւ որոնց վրա չի տարածվում արդեն նշված 5 տարով ազատազրկման դեպքերը:

բ) Հինգ տարուց ավելի ժամանակով ազատազրկման դատապարտված այն անձանց նկատմամբ, ովքեր ներկայացված էին մինչեւ 5 տարի ժամանակով ազատազրկման դատապարտված վերոշարադրյալ դեպքերի համար: Այսինքն՝ եթե նույն կարգի հանցագործությունների համար մարդը դատապարտվել է, ասենք, 5 տարուց ավելի ժամանակով, նրանց պատժաչափի չկրած մասը կրճատվում է կիսով չափ: Ավելացվում է եւս մի դեպք, երբ մարդն արդեն կրել է նշանակված պատժաչափի կեսը:

Որոշմամբ պատժաչափի չկրած մասն արդեն մեկ երրորդով կրճատում է նախատեսվում այն անձանց նկատմամբ, որոնց վրա չեն տարածվում արդեն ներկայացված դեպքերը:

Այս համաներումը չի վերաբերում ծանր հանցագործություններ կատարած անձանց, ինչպես օրինակ, 49 հոդվածում թվարկված հանցագործությունների կատարման դեպքում, ինչպես նաեւ նրանց, ովքեր արդեն պատիժը կրելուց ազատվել, կամ պատժաչափը կրճատվել է նախկինում ՀՀ-ում իրականացված բոլոր համաներումների դեպքերում, սակայն կրկին կատարել են դիտավորյալ հանցագործություն: Չի կիրառվի նաեւ մինչ այս որոշման ուժի մեջ մտնելը հետախուզման մեջ գտնվող անձանց նկատմամբ եւ նրանց, ովքեր խուսափել են իսկական զինվորական ծառայության հերթական զորակոչից, զորամասը կամ ծառայության վայրը թողել են ինքնագլուխ, բացակայությունը տեւել է մեկ ամսից ավելի, եւ որոնք այս երկու ամսվա ընթացքում չեն ներկայանա ՀՀ իրավապահ մարմիններին:

Համաներման իրականացումը դրվել է դատարանների, ՀՀ վճռաբեկ դատարանի, հետաքննության եւ նախաքննության մարմինների, ուղղիչ աշխատանքային հիմնարկների պետերի, ՆԳՆ տարածքային մարմինների պետերի, կարգապահական գումարտակի հրամանատարի վրա: Հատկապես վերջիններիս ընդունած որոշումները պետք է հաստատվեն դատախազի կողմից:

ԱԺ ընդունած այս որոշումը կիրառվում է այն անձանց նկատմամբ, ովքեր հանցագործություն են կատարել մինչեւ 2001 թ. հունիսի 11-ը: Որոշումն ուժի մեջ կմնա մինչեւ սեպտեմբերի 13-ը:

Խորհրդարանական քննարկումների արդյունքում որեւէ լուրջ, սկզբունքային առաջարկ չի ընդունվել, ինչը նշանակում է, որ պետաիրավական հարցերի հանձնաժողովի հույսերը՝ կապված համաներման ընդլայնման հետ, չարդարացան:

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Պաշտպանվե՞լ, թե՞ ոչ էկոլոգիական ճգնաժամերից

Եթե այո, ապա ինչպե՞ս

Վերջերս Մեծ Բրիտանիայի դեսպանության հովանավորությամբ եւ «Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի զարգացման ընկերակցության» ու «Սոցիոմետր» անկախ սոցիոլոգիական կենտրոնի նախաձեռնությամբ իրականացվել է մի սոցիոլոգիական հարցում, որի նպատակն էր պարզել չորրորդ իշխանության ներկայացուցիչների մասնագիտական եւ քաղաքացիական պատրաստվածության մակարդակը էկոլոգիական պրոբլեմների ճշգրիտ եւ անկողմնակալ լուսաբանման, դրանք վերլուծելու եւ պատշաճ ձեւով հանրությանը մատուցելու հարցում: Անցկացված հարցման ակնկալիքների, խնդիրների եւ արդյունքների, ինչպես նաեւ ընդհանրապես էկոլոգիական իրավիճակի շուրջ զրուցում ենք կենտրոնի տնօրեն Ահարոն Ադիբեկյանի հետ:

– Պրն Ադիբեկյան, ինչո՞վ է պայմանավորված նման հարցում անցկացնելը:

– Էկոլոգիան, որպես սոցիալ-քաղաքական պրոբլեմ, առաջ քաշվեց 1975 թ., երբ պարզվեց, որ բնակչության առողջության պահպանման խնդիրը սերտորեն կապված է շրջակա միջավայրի իրավիճակի հետ: Մինչ այդ էկոլոգիա բառը հայտնի էր միայն ակադեմիական շրջաններում, որպես բնության պաշտպանություն: Բժիշկների կատարելագործման ինստիտուտի փիլիսոփայության ամբիոնը, ի դեմս վարիչ Բ. Մեհրաբյանի եւ ձեր խոնարհ ծառայի, մշակեց մի ծրագիր սոցիալ-աշխարհագրական տարածքում էկոլոգիական ճգնաժամը հաղթահարելու վերաբերյալ:

– Արդյոք այն ժամանակ արդեն խոսվո՞ւմ էր էկոլոգիական ճգնաժամի մասին:

– Մենք այն ժամանակ մեծ դժվարությամբ հավաքեցինք տեղեկություններ, որոնք պահվում էին հույժ գաղտնի կնիքի տակ: Դա հիմք ծառայեց Մոսկվայից պահանջելու, որ մեր հանրապետությունը վերածվի նոոսֆերային ուսումնասիրությունների փորձադաշտի: Սակայն փոքր Հայաստանը չէր կարող դառնալ մարդկային մտքի զարգացման մի նոր ուղղության առաջատար, իսկ կոմունիզմն էլ չէր կարող հղի լինել էկոլոգիական վտանգներով, այդպիսով հարցն ուղղակի հանվեց օրակարգից: Մեր հայեցակարգի հիմքում ընկած էր այն համոզմունքը, որ էկոլոգիական պրոբլեմը կառավարման ճգնաժամի հետեւանք է եւ լուծելու համար անհրաժեշտ է կառավարման արմատական բարեփոխում: Խնդիրը նորից արդիական դարձավ 88-ի երկրաշարժից հետո, երբ առաջ քաշվեց աղետի գոտու վերականգնման խնդիրը: Սակայն այս անգամ էլ ԽՍՀՄ-ի փլուզման հետ հօդս ցնդեցին այդ ծրագրերը:

– Այսօր, երբ արդյունաբերությունը «պարապուրդի» մեջ է, արդիակա՞ն է խոսել էկոլոգիական վերահաս աղետների մասին:

– Խորհրդային տարիներին Հայաստանը, զարգացած երկրների հաշվարկով, համարվում էր էկոլոգիապես վտանգված տարածք իր արդյունաբերական եւ ժողովրդագրական ծանրաբեռնվածությամբ, ինչը, ճիշտ է, այսօր նվազել է, սակայն առաջ են եկել էկոլոգիապես այլ ոչ պակաս բարդ խնդիրներ, որոնք իրենց լուծման համար պահանջում են բացակայող միջոցներ: Այսինքն, այսօր մեզ մոտ էկոլոգիական ճգնաժամն ընթանում է որակապես նոր՝ թերի զարգացած երկրների սցենարով: Այսպես, Սեւանի կործանման սպառնալիքը, խմելու եւ ոռոգման ջրի պակասը, չվերամշակվող աղբի կուտակումները, վարելահողի գերխոնավացումն ու աղակալումը, բնական պաշարների գիշատչային թալան հիշեցնող շահագործումը, չհսկվող թունաքիմիկատների եւ պարարտանյութերի օգտագործման հետեւանքով սննդամթերքի որակի անկումն ու մարդկանց վտանգված առողջությունը, ահա սրանք են առկա պրոբլեմների ոչ լրիվ ցանկը:

– Իսկ, ըստ Ձեզ, ո՞վ պետք է լինի էկոլոգիական իրավիճակի երաշխավորը:

– Միջազգային իրավունքի համաձայն, երկրագնդի ամեն մի բնակիչ առողջ միջավայրում ապրելու իրավունք ունի, իսկ պետությունը, որտեղ նա ապրում է, ինքնուրույն կամ միջազգային հանրության հետ պարտավոր է ապահովել պահանջվող ստանդարտները: Ակնհայտ է, որ ժողովրդավարության պայմաններում, երբ իշխանության ապակենտրոնացման հետեւանքով աճում են տեղական ինքնակառավարումը եւ չորրորդ իշխանության դերը, էկոլոգիական խնդիրները դառնում են նաեւ նրանց հոգսերի առարկան: Քանի որ մեր ժողովրդավարության ինստիտուտները դեռ նոր-նոր են ձեւավորվում, պետության դերը դեռեւս շարունակվում է մնալ վճռորոշ՝ նույնիսկ նման հարցերի վերաբերյալ, բայց դա չի նշանակում, որ հասարակական կազմակերպությունները եւ ԶԼՄ-ները պետք է մնան դիտորդի դերում եւ սպասեն, թե երբ է չինովնիկը հիշելու էկոլոգիական աղետի վտանգի մասին եւ համապատասխան միջոցառումներ ձեռնարկելու: Այլ կերպ ասած, քանի որ էկոլոգիական պրոբլեմների հանգույցը բեւեռվում է միայն Սեւանի եւ ատոմակայանի շուրջ, պարզ է, որ իշխանություն իրականացնողները լրջորեն չեն վերաբերվի մի շարք այլ կարեւոր հիմնահարցերի, որոնց միջոցով միայն կարելի է պահպանվել մեր երկրի էկոլոգիական նորմատիվները:

– Իսկ ի՞նչը կարող է ստիպել նույն այդ չինովնիկին՝ փոխել իր վերաբերմունքը:

– Այստեղ կարեւորվում է ճնշման խմբերի ձեւավորումը, եւ այդ դերում սովորաբար հանդես են գալիս հասարակական կազմակերպությունները, գիտական շրջանները եւ միջազգային պարտավորությունները: Սրանց շարքում առավել մեծ դեր ունեն ԶԼՄ-ները, նախ՝ որպես ձայն բազմաց, եւ հետո՝ որպես 4-րդ իշխանություն: Վերջիններս պետք է օգնեն հասարակությանը՝ ձեւակերպելու էկոլոգիական անվտանգության գերխնդիրը, եւ հասարակական վերահսկողության շնորհիվ հասնելու այդ խնդիրների լուծմանը:

– Ինչո՞վ է այն պայմանավորված հարցախույզը եւ ի՞նչ նպատակներ է հետապնդում:

– Հասարակության կողմից էկոլոգիական հիմնահարցերի միակողմանի ընկալումն ու գնահատումը եւ ԶԼՄ-ների անտարբեր կեցվածքը ստեղծված իրավիճակի պատճառները ուսումնասիրելու առիթ դարձան: Արդյունքները հաստատեցին մեր մտավախությունները, որ ցածր է թե լրագրողների, թե ակտիվիստների եւ թե չինովնիկների իրազեկության աստիճանը: Ազգային առաջնահերթ խնդիրների մեջ էկոլոգիական պրոբլեմները նախորդ տարիների 11-րդ տեղից բարձրացել են ընդամենը մինչեւ 5-րդ հորիզոնականը: Խնդրի լուծումները հիմնականում կապում են պետության հետ, ինչը սխալ է, քանի որ այդ ձեւով անտեսվում են հասարակական կազմակերպությունների եւ ԶԼՄ-ների ոչ պակաս հնարավորությունները: Էկոլոգիան, մոտավոր ըմբռնմամբ, գիտություն է տան մասին, իսկ տան բարեկեցության համար պետք է հոգան այդ տան բոլոր անդամները, հակառակ դեպքում կստանանք այն, ինչը մենք ունենք:

– Ի՞նչ լուծումներ եք տեսնում:

– Այս հարցը մենք դարձնելու ենք իշխանության, հասարակական կազմակերպությունների, միջազգային կազմակերպությունների եւ ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչների բանավեճ-քննարկման առարկա: Սպասենք մի փոքր, եւ արդյունքները կհրապարակվեն: Պարզ է միայն, որ ցանկացած ընդունված որոշում պետք է բոլորի կողմից ընդունված լինի, եւ բոլորս միասին ձեռնամուխ լինենք դրանց իրականացմանը:

ԼԵՒՈՆ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Թալանված ընդերք, չհարկված միլիոններ

Սկիզբը էջ 1

Լուրջ մտահոգության արժանի հաջորդ հարցը հանքավայրերի բարբարոսական շահագործումն է: Դարձյալ վկայակոչենք Ստեփան Բաբայանի ներկայացրած թվերը: 1998-ին Հայաստանում կառուցվել է 301 հազար քմ, 1999-ին՝ 200 հազար քմ, 2000 թ.՝ 200 հազար քմ բնակելի մակերես: Համեմատության համար նշենք, որ խորհրդային տարիներին, մասնավորապես 80-ական թթ. տարեկան շահագործման էր հանձնվում 1,3-1,5 մլն քմ բնակմակերես: Սակայն այդ նույն տարիներին Հայաստանում շահագործվում էին 59 տուֆի, 51 բազալտի, 10 մարմարի, 2 ֆելզիտի հանքավայրեր, մինչդեռ այժմ առնվազն 7-8 անգամ պակաս բնակելի մակերես կառուցվելու պարագայում շահագործվում են 69 տուֆի, 56 բազալտի, 13 մարմարի, 5 ֆելզիտի եւ 10 պեռլիտի հանքավայրեր: Դարձյալ տարօրինակ իրավիճակ է ստեղծվում: Կառուցվում է ավելի քիչ, արդյունահանվում է ավելի շատ: Պատճառներից հիմնականն այն է, որ իրենց «իսկական տղամարդ» համարող մեր մեծահարուստները, որոնք իրենց «սուրբ» պարտքն են համարում տուն կառուցելը, շինարարության համար նախընտրում են միայն ամենաբարձրորակ քարը: Իսկ շինարարություն անողներն այսօր հիմնականում նրանք են: Եթե նախկինում գերակշռում էր միաձույլ, պանելային շենքերի շինարարությունը, որոնց մեջ օգտագործվում էին տարբեր որակի քարեր եւ այլ շինանյութ, ապա վերջիններս քարե դղյակների կառուցման ներկա ժամանակներում պարզապես վերածվում են թափոնի: Օրինակ, տուֆից նախկինում ստացվում եւ օգտագործվում էին 4 տեսակի (ըստ որակական հատկանիշների) քարեր, ապա այժմ բացառությամբ 1-ին տեսակի, մնացածը չի ստացվում եւ օգտագործվում: Այսինքն՝ հանքավայրի 8-10 տոկոսն է արդյունահանվում, իսկ 90 տոկոսը դառնում է անօգտագործելի:

Ինչպես են շահագործման իրավունք ստանում

Եթե կարճ՝ ապա անցնելով պետական մի քանի գերատեսչությունների «սրի տակով»: Նախապես թույլտվություն պետք է ստանալ իշխանության տեղական մարմիններից, այնուհետեւ երկրաբանական հիմնադրամից տեղեկանք հանքավայրի մասին: Տեղեկանքի հիման վրա հանքավայրի ապագա շահագործողը դիմում է ներկայացնում ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարություն եւ ստանում համապատասխան թույլտվությունը՝ արտոնագիրը: Վերջինս ներկայացվում է բնապահպանության նախարարության ընդերքի վարչություն եւ պայմանագիր կնքվում հանքավայրի շահագործման մասին: Շրջապտույտի հաջորդ օղակը արտակարգ իրավիճակների պետական վարչության կառուցվածքում գտնվող լեռնատեխհսկողության վարչությունն է, որը հանքավայրերում տեխնիկայի օգտագործման իրավունք է տալիս: Եվ վերջապես, դարձյալ տեղական իշխանությունները կատարում են համապատասխան հողահատկացումը: Միայն այս ամենն անցած տնտեսվարող սուբյեկտն է համարվում տվյալ հանքավայրերի օրինական շահագործողը: Սակայն հասկանալի է, որ դրա ցանկությունը կամ հնարավորությունը ոչ բոլորն ունեն: Արդյունքում արտոնագիր եւ համապատասխան սարքավորումներ ձեռք բերելուց հետո շատերը ձեռնամուխ են լինում հանքավայրի շահագործմանը: Դարձյալ խոսենք թվերի լեզվով:

1994-1997 թթ. ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի, 1997-2000 թթ. արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարությունների կողմից Հայաստանի մոտ 160 ոչ մետաղական հանքավայրերի շահագործման համար տրամադրվել է 300 արտոնագիր: Սակայն արտոնագիր ստացածներից ընդամենը 161-ն է պայմանագիր կնքել բնապահպանության նախարարության ընդերքի վարչության հետ, 91-ը ստացել լեռնատեխհսկողության թույլտվությունը, իսկ հողը հատկացվել է 70-80-ին: Դա նշանակում է, որ արտոնագիր ստացածների 25-30 տոկոսն է հանքավայրերը շահագործում օրինական ձեւով: Համաձայն օրենքի, մնացած բոլոր հանքավայրերի ապօրինի շահագործման դեպքում դրանք պետք է փակվեն եւ հարուցվեն քրեական գործեր: Սակայն դա չի կատարվում՝ պատճառաբանելով «սոցիալական վիճակը չսրելու», իսկ իրականում այլ շահերի առկայության պատճառով, որին փոքր-ինչ ուշ կանդրադառնանք:

Պարզեցնել եւ սահմանափակել

ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարության կողմից կառավարությանը ներկայացրած առաջարկում նախատեսվում են պարզեցնել արտոնագրի տրամադրման կարգը եւ սահմանափակել արտոնագրերի տրամադրումը: Այսինքն՝ սահմանել քվոտաներ եւ դրանց ձեռքբերման համար անցկացնել մրցույթներ: Եթե ներքին շուկայի պահանջարկը կարող է 10 հանքավայր բավարարել, ապա այլ հանքավայրերի շահագործման թույլտվություն պետք չէ տրամադրել: Սակայն բնական հարց է առաջանում՝ ինչպե՞ս վարվել մինչ այժմ տրամադրված 300 արտոնագրերի հետ՝ հե՞տ վերցնել: Մեր այս հարցին Ստեփան Բաբայանը բացասական պատասխան տվեց եւ առաջարկեց այսպես կոչված համաններում հայտարարել բոլոր ապօրինի շահագործողների համար, ապա մղել նրանց միավորվելու: Միավորման նպատակն է ջանքերը կենտրոնացնել արտաքին շուկա դուրս գալու համար: Այդ դեպքում արտոնագրերը կպահպանվեն:

Գլխավոր՝ ստվերայնության նվազման հարցը կարգավորելու համար առաջարկվում է բյուջեից համապատասխան գումարներ (20 մլն դրամ) հատկացնել արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարության երկրաբանական հետազոտությունների եւ մարկշեյդերական չափումների վարչությանը, որպեսզի տարեկան երկու անգամ՝ տարեսկզբին եւ տարեվերջին չափեն հանքավայրերի լեռնային զանգվածի շարժը: Եթե չափումներից պարզվի, որ տվյալ հանքավայրից արդյունահանվել է, ենթադրենք, 1000 խմ հանքանյութ, ապա ակնհայտ կլինի, թե որքան շինանյութ է արտադրվել եւ վաճառվել: Նախարարի խորհրդականը վստահ է, որ այս կերպ ստվերայնությունը 80 տոկոսով կբացահայտվի: Սակայն առկա իրողությունները թույլ չեն տալիս համաձայնել այս լավատեսական կանխատեսմանը:

Ովքեր են կանգնած ստվերի հետեւում

1994 թ.-ից առ այսօր հանքավայրերի շահագործման վերահսկողության իրավունք ունեցող բնապահպանության նախարարության ընդերքի վարչությունը եւ արտակարգ իրավիճակների պետական վարչության լեռնատեխհսկողության վարչությունն իրենց կատարած ստուգումների ժամանակ որեւէ խախտում չեն հայտնաբերել: Այսինքն՝ այն մարկշեյդերական չափումները, որ Ստեփան Բաբայանն առաջարկում է թույլատրել կատարելու արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարությանը, վերոնշյալ երկու վարչությունները մինչ այժմ դրանք կատարելով 7-8 տարվա ընթացքում, «չեն նկատել» տարեկան 28-48 մլն դոլարի հասնող հանքանյութի ստվերային արդյունահանումը: Ի՞նչ երաշխիք, որ երրորդ պետական մարմինը դա կնկատի: Ոչ մի: Եվ ահա թե ինչու: Քարհանքերի արդյունահանումը եւ շինանյութերի ստացումը թերեւս ամենակլանացված ոլորտներից է: Դա պատահական չէ: Ինչպես արդեն նշեցինք, ներկայումս շինարարություն հիմնականում կատարում են մերօրյա մեծահարուստները, որոնց մեջ զգալի թիվ են կազմում մեծ ու միջին տրամաչափի պաշտոնյաները, պատգամավորները: Նրանց շահավետ է այս հանքավայրերի նման շահագործումը, քանի որ այս դեպքում շատ ավելի շահավետ եւ ցածր գներով շինանյութ է ձեռք բերվում: Սակայն առավել էականն այստեղ այն է, որ հարկ եղած դեպքում նման գներով ձեռք բերված շինանյութը հավելյալ ապացույց կծառայի սեփական ստվերի գոյությունը ժխտելու համար: Մյուս կողմից՝ հանքավայրերն այսպես թե այնպես որեւէ պաշտոնյայի հովանու ներքո են: Եվ այն փաստը, որ մինչ այժմ տրամադրված արտոնագրերից որեւէ մեկը հետ չի վերցվել ապօրինի շահագործման պատճառով (կամ որեւէ խախտում չի արձանագրվել), ապացույց է, որ այս կլանների դեմ «խաղ չկա»: Եվ հայտնի չէ, թե ով կկանգնեցնի այս ընթացքը, քանի որ ցանկացած նորանշանակ պաշտոնյա տեսականորեն ապագա առանձնատուն կառուցող է...

ԱԶԳ միջազգային

ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼ

Վերանայել անցյալը... առաջ շարժվելու համար

Ստորեւ թարգմանաբար ներկայացվող հոդվածը, որը հրատարակվել է անգլիական «Ֆայնենշլ թայմս» թերթի մայիսի 25-ի համարում, հետաքրքրական է ոչ միայն նրա համար, որ հատուկ հիշատակության է արժանացրել Հայկական ցեղասպանությունը, այլ մանավանդ որ, վերանայելով որոշ պատմական իրադարձություններ, Լոնդոնի Բիրկբեք քոլեջի պատմության դասախոս Մարկ Մազոուերը կարծում է, որ արտաքին ճնշումներն ու միջազգային իրադարձությունները չեն կարող հիմք ծառայել բռնարարքների կամ ազգայնամոլական միտումների համար:

Միջին Արեւելքում բռնարարքների սաստկացման հետեւանքով աննկատ անցավ Իսրայելի կրթության նախարար Լիմոր Լիվնատի անցյալ շաբաթվա հայտարարությունը, թե երկրի երեխաներն այսուհետ պետք է ստանան բացառապես հրեական-սիոնիստական կրթություն: Պատճառաբանելով, որ դպրոցները Իսրայելի պետության ներքին անվտանգության մաս են կազմում, նախարարը դրանով պատասխանում էր երկրի պահպանողականների այն մտահոգությանը, թե հիմնական հայրենասիրական արժեքները սկսել են թերագնահատվել:

Նախարարի նախաձեռնության խորքում ընկած է Իսրայելի պետության հիմնադրման ամենափայփայված առասպելի հիմնավորվածությունը վերահաստատելու մի փորձ: Վերջին տասնամյակում պատմաբանների մի նոր սերունդ հարցականի տակ է դրել այն գաղափարը, թե 1948-ի անկախության պատերազմը հրեա Դավթի փայլուն հաղթանակն էր պաղեստինցի արաբ Գողիաթի նկատմամբ: Նրանց հետազոտություններն առաջ են քաշում այն գաղափարը, որ արաբ քաղաքացիների դեմ ձեռնարկված դաժանությունները, որոնք հանգեցրին հաղթանակի, մարտադաշտում կռվող զինվորների քմահաճույքի արդյունք չէին, այլ ավագ սերնդի որոշ սիոնիստների մտահղացումը, որով պատերազմը առիթ էր էթնիկական զտում իրագործելու երկրում:

Այս եզրակացություններն, անշուշտ, խիստ անախորժ են Արիել Շարոնի կառավարության համար: Վարչապետն ինքը վերջերս նշեց, որ 1948-ի պատերազմը միայն սկիզբն էր շարունակվող այն պայքարի, որը դեռեւս ընթացքի մեջ է: Բայց մինչ իշխանությունները փորձում են այդ հաղթանակի փայլքը վերակենդանացնել, Իսրայելի արաբները 1948 թվականը հիշատակում են որպես աղետալի տարի: Պատմական հիշողության նման հակասական կարծիքներն ամենափայլուն վկայությունն են այն պառակտման, որ գոյություն ունի երկրում այժմ:

Իսրայելը միակը չէ, որ իր պատմական անցյալի առասպելն է հյուսում յուրովի: Իռլանդական Հանրապետությունում 1916-22 թվերի քաղաքացիական պատերազմից հաղթական դուրս գալը նույնպես ներկայումս հարցականի տակ է դրվում: Այնտեղ եւս պատմաբաններն այժմ լույս են սփռում այնպիսի հարցերի վրա, որոնք մինչեւ օրս անտեսվել են կամ թաքցվել նախորդ սերունդների կողմից:

Իտալիայում, որտեղ 1940-ական թվականներն ամենավիճելի տարիներն են, հնարավոր է, որ Սիլվիո Բեռլուսկոնիի կառավարությունը փորձի միջամտել դպրոցներում արդի պատմության դասավանդման ծրագրերի կազմմանը:

Անցյալի վերաբերյալ այս հակասությունների խորքում ընկած է անմոռանալի եւ ոգեւորող բռնարարքների տարբերակումը: Մի կողմից նախահարձակ թշնամու հաղթական վռնդումն է, որը հիշատակվում է հասարակական միջոցառումներով, արձանների տեղադրումներով եւ փողոցների վերանվանումներով, մյուս կողմից՝ անզեն ու անմեղ մարդկանց, հարեւան փոքրամասնությունների սպանություններն են, որոնք մոռացության են տրվում:

Հարցն այն է, որ ազգային պետությունների ստեղծման գործում երկու տարբերակներն էլ գործում են անխտիր: Թուրքիայի Հանրապետությունն, օրինակ, ծնունդ առավ հունական բանակի դեմ մղված պատերազմի, բայց նաեւ հարյուր հազարավոր հայերի կոտորածների հետեւանքով:

Հնդկաստանն ու Պակիստանը միասնաբար իրենց գոյության համար պարտական են այդ ենթատարածքի 1947-ի տարաբաժանմանը, որ պատճառ դարձավ որոշ նահանգների ծվատվելուն եւ մեկ շաբաթվա ընթացքում 1 մլն մարդկանց կոտորածի ու 10 մլն փախստականների առաջացմանը: Այս իրադարձությունները մինչեւ վերջերս երկու երկրների պատմաբանները չէին արծարծում՝ վախենալով ստվեր գցել ազգային անկախության հրաշափառ պատմության վրա:

Նման տաբուներ կարելի է տեսնել նաեւ Արեւելյան Եվրոպայում: Միայն ներկայիս լեհերն ու չեխերն են ընդունում, որ 1940-ի դեպքերը, որոնց ընթացքում գերմանացիներն սպանեցին իրենց հրեա համաքաղաքացիներին, պատճառ դարձան, որ իրենց համայնքներից անհետանան երկու խոշորագույն փոքրամասնությունները:

Այս բոլոր օրինակները ցույց են տալիս, թե ինչքան դժվար է պետությունների եւ ժողովուրդների համար ինքնակամ հրաժարվել իրենց իմիջից եւ ընդունել կոտորածներ ու վայրագություններ կազմակերպողի իրենց դերը, միաժամանակ ընդունելով նաեւ իրենց հերոսություններն ու բարեգործությունները:

Երկրորդ աշխարհամարտն էր, որ միջազգային հասարակությանը վարժեցրեց, ընտելացրեց այն գաղափարին, որ բռնի կարելի է ձերբազատվել բնակչության անցանկալի մասից: Հիտլերի հակառակորդների այդ ժամանակվա քաղած դասն այն էր, որ միայն էթնիկապես միատարր պետությունները կարող են ապահովել միջազգային անվտանգությունը: Արեւելյան Եվրոպայի քաղաքացիները որոշել էին պատերազմից անմիջապես հետո ձերբազատվել իրենց գերմանացի փոքրամասնություններից, եւ գործնականում միլիոնավորներ, այդ թվում նաեւ հականացիստներ եւ գերմանացի հրեաներ, վտարվեցին Արեւմուտք՝ ստեղծելով փախստականների մեծագույն խումբը Եվրոպայում: Պատմությանը քիչ է հայտնի նաեւ 1941 թվի հայտնի սիոնիստական առաջնորդների՝ Բեն Գուրիոնի եւ Վայցմանի մտահղացումը՝ ապագա հրեական պետության սահմաններից դուրս վանելու արաբներին եւ նրանց փոխարեն Եվրոպայից փախստականներ ընդունելու: Ճակատագրի մեծագույն հեգնանքն է կարծես, որ էթնիկական զտման այդ գործընթացից կես դար անց Եվրոպան տնտեսական փոփոխությունների ազդեցության ներքո այսօր գլոբալիզացումից է խոսում եւ աշխատուժի ու կապիտալի շարժունակության անհրաժեշտությունն է զգում: Իսրայելում անգամ օտար, ոչ հրեական աշխատուժի պահանջ կա: Տնտեսության զարգացման դինամիզմը չի կարող հաշտվել նեղ, ազգային սահմանափակումների հետ:

Անցյալի նկատմամբ վերաբերմունքը վկայում է տվյալ երկրի ինքնաճանաչման մասին: Քաղաքական դաշտում հակառակորդի կամ հարեւանի հետ գործ ունենալը պահանջում է ջանք գործադրել՝ հասկանալու նրա անցյալի փորձառությունն ու հոգեբանական բարդությունը:

Ներկա պայմաններում բացախոսության պահանջին դեմ են Շարոնի կառավարության կրթական առաջարկները: Մերժելով ճանաչել պատմության փաստերը, Իսրայելը փաստորեն իր ապագայի քաղաքականության աղքատությունն է բացահայտում:

ՀԱՄԱՌՈՏ

150 ամերիկահայեր Թուրքիայում

150 ամերիկահայ զբոսաշրջիկներ, գլխավորությամբ Արեւելյան թեմի առաջնորդ Խաժակ արք. Պարսամյանի, Ստամբուլ են ժամանել ուխտագնացության շրջանակներում տարբեր միջոցառումների մասնակցելու: Ճանապարհորդությունը կազմակերպել են թուրք-հայկական գործարարության զարգացման խորհուրդն ու Ամերիկայի հայկական եկեղեցին: Խորհրդի նախագահ Քաան Սոյակի կարծիքով, այս առաջին փորձի հաջողության դեպքում ակնկալվում է, որ մոտ 50 հազար ամերիկահայեր կայցելեն Թուրքիա: Այս մասին հաղորդել է թուրքական «Միլլիեթ» թերթը:

Թուրքերն առաջարկում են եւս մեկ հանդիպում

Թուրքական «Ջումհուրիեթ» թերթը տեղեկացնում է, որ թուրքական կողմը նախաձեռնում է թուրք եւ հայ պատմաբանների եւս մեկ հանդիպում Ստամբուլի համալսարանում՝ քննարկելու թուրք-հայկական հարաբերությունները: Ըստ ծրագրի տնօրեն պրոֆ. Մեհմեդ Սարայի, կազմակերպողները դեմ են պատմական փաստերն աղավաղելուն. «Առաջարկում ենք մեր հայ գործընկերներին միասին հետազոտել թուրքական, ռուսական, բրիտանական, գերմանական, ֆրանսիական եւ ամերիկյան արխիվներն ու աշխարհին ներկայացնել ճշմարտությունը»:

ՀԵՌԱՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ընդլայնման երազները փլվո՞ւմ են

Մեր թերթի մայիսի 25-ի համարում գրել էինք ֆրանսիական «Ալկատել» եւ ամերիկյան «Լուսենտ» հեռահաղորդակցության սարքավորումներ պատրաստող ընկերությունների հնարավոր միաձուլման մասին: Այժմ «Ինտերնեշնլ հերալդ տրիբյուն» թերթի հունիսի 2-3-ի համարից տեղեկանում ենք, որ նման երազները կարող են փուլ գալ բանակցությունների ընթացքում իշխանության բաժանման շուրջ առաջացած տարաձայնությունների պատճառով: Ատլանտյան օվկիանոսի երկու կողմերում գտնվող հեռահաղորդակցությունների բնագավառի երկու հսկաների հնարավոր մերձեցման ծրագրերը մոտ երկու ամսվա վաղեմություն ունեն: Նրանց նպատակը հստակ էր՝ ստեղծել 70 միլիարդ դոլարի միասնական կապիտալով մի գերհզոր ընկերություն, որը կդիմանար սպասվող ցնցումներին:

Ինչպես Եվրոպայում, այնպես էլ Մ. Նահանգներում ծանր պարտքերն ու գների պատերազմը ստիպում են ընկերություններին միաձուլվել: «Ալկատելի» գործադիր տնօրենի՝ հայազգի Սերժ Չուրուքի կարծիքով, միայն նման քայլը կփրկի հեռահաղորդակցության արդյունաբերությունը: Նոր ընկերություններ ձեռք բերելուց հրաժարվելու իր քաղաքականությանը զուգահեռ, նա չի բացառել ուրիշների հետ համագործակցելու հնարավորությունները՝ «եթե առիթը ներկայանա»: Որոշ մեկնաբաններ նույնիսկ ներկա տարաձայնությունները միայն սկիզբ են համարում հետագա սերտաճումի: Ըստ նրանց, «Ալկատելը», «Լուսենտը», «Նորթելը» եւ «Սիսկոն» ստիպված են լուրջ մարտավարական որոշումներ ընդունել (ինքնարժեքի եւ աշխատատեղերի նվազեցում)՝ «դիմակայելու մրցակցությանը»: Նրանց հաշվարկներով, երկու ընկերությունների միաձուլման դեպքում 7 միլիարդ դոլարի հասնող համընդհանուր պարտքը նույնպես դեր է խաղացել բանակցությունների ձախողման մեջ:

«Ասոշիեյթեդ պրեսի» տվյալներով, «Ալկատելն» արդեն առաջիկա մի քանի ամիսների ընթացքում 900 աշխատատեղեր կրճատելու է Մ. Նահանգներում: Փակվելու է Պորտլենդում (Օրեգոն) գործող գործարանը, նվազելու են Անդովերի (Մասաչուսեթս) գործարանի ծավալները:

Անցյալ տարի եվրոպական ընկերությունները մոտ 116 միլիարդ դոլար են ծախսել «երրորդ սերնդի» նոր, ավելի արագ շարժական հեռախոսներ ստեղծելու իրավունքը ստանալու համար: Եվս 180 միլիարդ դոլար պետք է ծախսեն առաջիկա տարիների ընթացքում այդ ամբողջ համակարգը ստեղծելու վրա: Արդյունքում նրանք պետք է կարողանան դիմանալ նախքան շոշափելի եկամուտներ ստանալը: «Ոչ ոք չգիտի՝ արժե՞ արդյոք, թե՞ ոչ», ասում է այդ բնագավառի մասնագետներից Քիտ Վուլկոքը:

Արդյունաբերության մասնագետների կարծիքով, գլոբալ հեռահաղորդակցական մերձեցումները կարող են նաեւ տեղի ունենալ տարբեր գործարար շրջանակների, օրինակ, լարավոր եւ անլար, տեսողական եւ ձայնային ցանցերի միջեւ:

Հ. Օ.

ՆԱՏՕ-ն 125 հազար դոլար է հատկացրել Փոթիի զորավարժությունների համար

ԹԲԻԼԻՍԻ, 11 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՆԱՏՕ-ի բյուջեից երկուշաբթի օրը սեւծովյան Փոթի նավահանգստում սկսված «Քոոպերատիվ փարթներզ-2001» բազմազգ զորավարժությունների անցկացման համար հատկացվել է 125 հազար դոլար: Այդ մասին Փոթիում լրագրողներին հայտնել է զորավարժությունների տնօրեն, իտալական նավատորմի կապիտան Տիցիանո Պապարելան:

Նրա ասելով, այդ միջոցներն օգտագործվում են սպայական կազմի ապահովման, շտաբի աշխատանքի, հաղորդակցուղիների համակարգի աշխատանքի, օբյեկտների ենթակառուցվածքի պատրաստման, լողամիջոցների վերատեղաբաշխման ծախսերը ծածկելու եւ այլ նպատակների համար:

Զորավարժությունների մասնակից տասը երկրներից յուրաքանչյուրը եւս միջոցներ է հատկացրել իր զինծառայողների ծախսերը հոգալու համար:

Արգենտինայում կալանավորվել է Կառլոս Մենեմը

Բուենոս Այրեսում հինգշաբթի օրը ձերբակալվել եւ տնային կալանքի տակ է առնվել Արգենտինայի նախկին նախագահ Կառլոս Մենեմը: Նա ամբաստանվում է զենքի անօրինական վաճառքի եւ դրա հետ կապված յուրացումների մեջ: Արգենտինայի Հանրապետության պատմության մեջ սա առաջին դեպքն է, երբ սահմանադրական կարգով ընտրված նախագահ է ձերբակալվում նման ամբաստանությամբ: «Ֆիգարո» թերթը տեղեկացնում է, որ 1991-1995 թթ. Արգենտինայի նախկին նախագահն ապօրինաբար մի քանի հարյուր միլիոն դոլարի զենք ու զինամթերք է վաճառել Խորվաթիային եւ Էկվադորին:

Արդեն 6 տարի այս գործի քննությամբ զբաղվող դատավոր Խորխե Ուրսոն հինգշաբթի առավոտյան կարգադրել է ձերբակալել Մենեմին, բայց նկատի ունենալով նախկին նախագահի տարիքը (70 տարեկան), նրան տնային կալանքի տակ առնելու ցուցում է տվել: Ավելի վաղ ձերբակալվել էին Մենեմի նախկին աներորդի եւ վստահյալ անձ Էմիր Յոման, պաշտպանության նախկին նախարար Անտոնիո Էրման Գոնսալեսը եւ բանակի նախկին հրամանատար, պաշտոնաթող գեներալ Մարտին Բալսան: 1998 թվականից տնային կալանքի տակ են նաեւ Արգենտինայի նախկին զինվորական վարչակարգի (1976-1983) գեներալ Խորխե Վիդելան եւ այլ պարագլուխներ:

Արգենտինայի ներկայիս նախագահ Ֆեռնանդո դե լա Ռուան լրագրողներին հայտարարեց, որ ինքը չի միջամտելու Մենեմի դատավարությանը: Հանցանքի հաստատման դեպքում Մենեմը, որ տնային կալանքն անցկացնում է իր բարեկամ, մեծահարուստ մի հայտ կալվածքում, կդատապարտվի 5-10 տարվա բանտարկության:

Դ. Բ.

ԱԶԳ **Վկայություններ**

Չկա ճշգրիտ տեղեկատվություն Հայաստանից, եղածն էլ հիասթափեցնող է

«Կփափագիմ 1700-ամյակը Հայաստանում անցկացնել, եթե խնդիրներ չլինեն», ասում է Բրյուսելի հնաբնակ հայերից Անդրանիկ Ղազարյանը

Բրյուսելում գտնվելու մոտ յոթ օրերի ընթացքում թերեւս ամենահաճելի անակնկալը այցելությունս էր լրագրողներիս իջեւանած հյուրանոցի դիմացի համեստ ու մարդաշատ խորտկարան. մենյուի վրա գրված էր «Սեւան»։ Մատուցողները երկու երիտասարդներ էին՝ տղա ու աղջիկ։ Տղան թուրք էր, որի առաջին հարցն էր, թե թուրքերեն գիտե՞մ, իսկ աղջիկը «Անշուշտ, հայ եմ, անունս Սիրանույշ», կոտրտված հայերենով մի կերպ արտաբերեց, ինչն էլ եղավ երկրորդ անակնկալը։ 18-ամյա Սիրանույշը,

(«Սեւանից» բացի Բրյուսելի կենտրոնական մեկ այլ փողոցում էլ նրա հայրն է ղեկավարում մեկ այլ խորտկարան), հերթական անգամ այցելելով Հայաստան, իր հետ այստեղ է բերել նաեւ մի քանի բելգիացի տուրիստական լրագրողների, որոնք հոդվածներ ու հաղորդումներ են պատրաստել Հայաստանի մասին տեղի տարբեր լրատվամիջոցների համար, սակայն, դրան հետեւած առաջարկներին ու նախագծերին հայկական կողմից ընթացք չեն տվել։

Պրն Ագայանի կարծիքով, յուրաքանչյուր դեսպանատանը պետք է լի-

թյան մեջ ընդգրկված հյուրերի համարների դռներին եւ վերջին օրը հանձնեցին)։ Պրն Ագայանի կարծիքով, սխալ է ՀՀ իշխանությունների որդեգրած այն քաղաքականությունը, թե տուրիստները առաջին հերթին պետք է հայեր լինեն, ներդնողները՝ հայեր եւ այլն։ Ըստ նրա, Հայաստանի համար կարեւորը ոչ թե սփյուռքի հայերի վրա հույսը դնելն է, կոնկրետ այս տարվա տուրիստների ու ուխտագնացների հոսքի առումով, այլ՝ օտարների, քանի որ հայն այստեղ թե այնտեղ գումարներ կխնայի ու գոնե մեկ անգամ կփորձի

Ի տարբերություն նրա, մյուս զրուցակիցս՝ Բրյուսելի հայ համայնքի «հնաբնակներից» մեկը, 74 թ.-ին Հայաստանից Բելգիա գաղթած գորգավաճառ Անդրանիկ Ղազարյանը հաճույքով հայտնեց, որ թոռնիկը հունիսի 17-ին մեկ ամսով գալու է Հայաստան («աղվոր հայերեն կխոսի», հաճույքով տեղեկացրեց), սակայն դժվարացավ ասել, թե ծանոթ-բարեկամներից մեկ ուրիշն էլ է պատրաստվում գալ։ Նրա կարծիքով, ամենաշատը մարդկանց հետ է կանգնեցնում Հայաստանի իրավիճակի, այս տարվա հետ կապված

Նա ցավով նշեց նաեւ, որ Բրյուսելը «լեցուն է Հայաստանից եկած երիտասարդներով, տղաներով, աղջիկներով», որոնք գնացել են գաղտնի, ապրում են գաղտնի, կասկածելի, անորոշ կյանքով, մի քանիսը, պրն Ղազարյանի տեղեկություններով, տարբեր պատճառներով արդեն «նստած են»։

Բրյուսելի նորակառույց հայկական եկեղեցու մոտ հավաքված մեր հայրենակիցներն իրենց դժգոհությունը հայտնեցին հայաստանյան հյուրանոցների գներից (որոնք համարժեք չեն սպասարկման որա-

ինչպես բրյուսելաբնակ շատ հայազգի երիտասարդներ, անցյալ դարի երկրորդ կեսին Թուրքիայից գաղթած հայ ընտանիքից էր, ուսմանը զուգահեռ դրամ է վաստակում հայրենակցի՝ Անտոն Ագայանի մոտ։

«Սեւան» խորտկարանի տիրոջ հետ զրույցը շատ անկեղծ էր, ինչն էլ առիթ եղավ զրուցակցիս տված հարցերը հետո արդեն այլ բրյուսելաբնակ հայերի հետ մասնավոր զրույցներում քննարկելու ու պարզելու, որ այս տարի Հայաստան գալու ու 1700-ամյակն այստեղ անցկացնելու գրեթե բոլորի ցանկությունը շատ մեծ է, սակայն տեղեկատվություն չունեն Հայաստանից, իսկ եղած տեղեկություններն էլ շատ կցկտուր են, ոչ հստակ եւ մեծ մասամբ հիասթափեցնող։ Մարդիկ մտահոգված են նաեւ առաջարկվող գներից. հայաստանյան յուրաքանչյուր մեկշաբաթյա տուրփաթեթը 800-1000 դոլար է, ինչը միջին ու միջինից ցածր կարողությունների տեր եվրոպաբնակ հայի համար պատկառելի գումար է։ «Գները շատ սուղ են», պրն Ագայանի կարծիքը կարճ էր ու կոնկրետ։ Մոտ 2 տարի առաջ նա, լինելով տեղի հայ համայնքի ակտիվ անդամներից մեկը, Բրյուսելի քաղաքապետարանի ավագանու խորհրդի անդամ եւ ինչ-որ կարողությունների տեր մարդ

նի գոնե մեկ աշխատակից, որը զբաղվի հատուկ տուրիզմի կամ ընդհանրապես բիզնեսի հարցերով եւ կարողանա համակարգել աշխատանքը, կազմակերպել, ապահովել անհրաժեշտ տեղեկատվությունը, փոխադարձ կապը։ Ըստ նրա, ամենաճիշտ տարբերակը տեղացի հայի ընտրությունն է, որը ծանոթ է տեղական մտածելակերպին, ունի կողմնորոշում, կապեր ու շրջապատ, տիրապետում է իրավիճակին, որը կարող է նույնիսկ առանց գումարի աշխատել (եթե ՀՀ կառավարությունը լրացուցիչ հաստիքների վարձատրման խնդիր ունի)։ Նման մի քանի առաջարկներ ՀՀ դեսպանությանը բելգիահայ համայնքից եղել են, բայց ընթացք չի տրվել։ Ինչ վերաբերում է այս տարվա ծրագրերին ու կազմակերպված աշխատանքին, ապա պրն Ագայանի գնահատմամբ՝ լավ ռեկլամ չարին։

Անմիջապես հակաճառեցի, նշելով մեկ փաստ, որ հյուրանոցի համարների դռների վրա փակցված են Հայաստանում քրիստոնեությունն իբրեւ պետական կրոն ընդունելու 1700-ամյակին նվիրված գովազդային պաստառներ՝ «Austrian Airlines»-ի գովազդային մակագրությամբ (որոնք, սակայն ավելի ուշ պարզեցի, փակցված էին միայն հյուրանոցում ՀՀ պատվիրակու-

լինել հայրենիքում, բայց որեւէ բելգիացի չի ծախսի հսկայական գումարներ ու գա Հայաստան, եթե այդ նույն գումարով՝ 1000-1500 դոլարով (ինչը Հայաստանում մեկշաբաթյա տուրփաթեթի գինն է) հիանալի ու ավելի երկար ժամանակ կարող է անցկացնել մեկ այլ երկրում։ Պրն Ագայանը ինչքան էլ պրպտեց հիշողությունը, չգտավ իր շրջապատի հայերից մեկին, որը պատրաստվում է այս տարի մեկնել Հայաստան։

ծրագրերի մասին անտեղյակությունը, իսկ «ադիկա դեսպանության գործն է՝ հրավիրելը, բարեխոսելը, որ ժողովուրդը գիտնա, ոգեւորվի։ Ծրագիրերը շատ են, բայց հետեւողական, կազմակերպված աշխատանք չկա»։ Դրա հետ մեկտեղ պրն Ղազարյանը մտահոգ էր նաեւ Հայաստանից եկող «բացասական լուրերով»։ «Շատ կփափագինք գալ Հայաստան, բայց տեղյակ ենք, որ այնտեղ բավական ծանր վիճակ է»։

կին), ինչպես նաեւ ավիատոմսերից, Հայաստանում գոյություն ունեցող «վատ սովորույթներից», երբ ինչ-որ միջին կարգի պաշտոնյաներ ու ծառայողներ ամեն ինչ անում են դրսից եկածների գրպաններից ավելորդ փողեր կորզելու համար։ «Երկու տարի առաջ այցելելով Հայաստան, առաջին տպավորությունս Հայաստանից սա է, երբ իջա «Զվարթնոց» օդակայան, Արգավանդի ճանապարհին պետավտոտեսուչը վարձածս ավտոմեքենան կանգնեցրեց ու կես ժամ շարունակ բառացիորեն զբաղված էր փող մուրալով», ասաց մի հայաստանցի հայ (անունը չուզեց տալ), որը, մոտ 15 տարի առաջ եկել-հաստատվել է Բրյուսելում եւ այլեւս ցանկություն չունի վերադառնալ Հայաստան։

Վերոհիշյալ ամենեւին ոչ հուսադրող կարծիքների շարադրանքը կարելի է երկար շարունակել, իհարկե, ընդունելով, որ դրանք զուրկ չեն սուբյեկտիվիզմի, փաստերն ու երեւույթները եղածից ավելի գորշ ներկայացնելու տարրերից, սակայն դժվար է չհամաձայնել հետեւյալ կարծիքին՝ «Հայաստանում դեռեւս չգիտեն գրավիչ ներկայացնելու բիզնեսը»։

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ
Բրյուսել-Երեւան

ՀԱՅՈՑ ԲԻԶՆԵՍ. ԴԱՐԵՐ ԵՎ ԴԱՍԵՐ

Խաչատուր Դադայանի շարադրությամբ

Տարսայիճ աղայի ոսկիները եւ ֆրանսիացի «գողերը»

Անգլիա ոտք դրած առաջին հայերը վաճառականներ են եղել։ XVII դ. 30-ական թթ. Նորջուղայեցիների մի հոծ զանգված Ամստերդամից գաղթում է Պլեյմութ, հաստատվում նրա մերձակայքում, հիմնում իր թաղամասը եւ զբաղվում ոսկերչությամբ ու ոսկյա իրերի վաճառքով։ Նրանք կառուցում են նաեւ հայերեն արձանագրությամբ մի աղբյուր, որի ճակատաքարը պահպանվում է Սբրիթ գյուղաքաղաքի թանգարանում։

Ավանդության համաձայն, Կրոմվելը, որին Կ. Մարքսը բավականին դիպուկ բնութագրել է որպես մեկ անձի մեջ մարմնավորված Ռոբեսպիեր ու Նապոլեոն, իր ռազմաջոկատով մտնում է հայերի թաղամաս եւ հարցնում. «Դուք ո՞ւմ կողմից եք՝ ի՞մ, թե՞ թագավորի»։ Հայ վաճառականները, իրենց հատուկ իմաստությամբ, պատասխանում են. «Աստծունը՝ աստծուն, կեսարինը՝ կեսարին»։ Կրոմվելը, խիստ դժգոհ մնալով այս պատասխանից, հեռանում է, իսկ հայ վաճառականները, երկյուղելով, որ նա հետ կգա ու վրեժխնդիր կլինի, ստիպված թողնում-հեռանում են։

Երկու դար անց, երբ սկսվում են կանոնավոր առեւտրատնտեսական հարաբերություններն Անգլիայի եւ Թուրքիայի միջեւ, իսկ վերջինիս արտաքին առեւտուրը հայերի ձեռքին էր, Մանչեստր են գալիս Գրիգոր, Հարություն եւ Հովհաննես Միրասեյիդյան եղբայրները, որոնք զբաղվելով մահուդի առեւտրով՝ շատ արագ վիթխարի հարստություն են դիզում։ Սրանցից հետո է, որ սկիզբ է դրվում պոլսահայերի կողմից Անգլիայի տնտեսական «նվաճմանը»։

Պետք է ասել, որ այդ ժամանակ Արեւելքից մշուշապատ Ալբիոն գալն ու հաստատվելը անչափ բարդ եւ արտառոց երեւույթ էր, հայ վաճառականներից պահանջվում էր գործարարության ջիղ, ձեռներեցություն, կրթվածություն։ Պատահական չէ, որ նրանցից շատերը, բիզնես հիմնելուց եւ տունուտեղ դնելուց հետո, խորամուխ էին լինում մտավոր գործունեության՝ գիտությունների, կրթության ոլորտի մեջ։

— 1904 թ. Մանչեստրում վախճանվում է անգլիահայ համայնքի ամենաազդեցիկ դեմքերից մեկը՝ Մարտիրոս Թոքատյանը։ Նա եզակի մի մարդ էր. 54 տարի ապրել էր Մանչեստրում, «Թոքատյան Մարտիրոս եւ ընկ.» առեւտրական տան հիմնադիրն ու տերն էր, անգլիական տեքստիլի խոշոր արտահանող, 1871 թ. Սբ. Երրորդություն հայկական եկեղեցու կառուցման եռանդուն նախաձեռնողներից էր, նաեւ՝ վերին աստիճանի կիրթ ու զարգացած անձնավորություն՝ Կոնտի ուսումնական հաստատությունում ուսումնասիրել էր փիլիսոփայություն, ֆրանսիական, անգլիական, գերմանական գրականություն։

Մ. Թոքատյանի հետ կապված մի զվարճալի պատմություն ստորեւ ներկայացնում ենք։

1850 թ. Մարտիրոսի հայրը՝ Կ. Պոլսի համբավաշատ վաճառական Կարապետը, միջնորդ վաճառականների՝ «քոմիսիոնճիների» ծախսաշատ ծառայություններից ձերբազատվելու համար վճռում է որդուն ուղարկել Մանչեստր, այնտեղ հիմնել առեւտրական տուն, որը կտորեղեն կմատակարարեր։ Բայց Մարտիրոսն ընդամենը 20 տարեկան էր։ Եվ հայրը որոշում է որդու հետ մի փորձառու ու բազմահմուտ մարդու խնամակալ կարգել։ Այդպիսի հարմար մարդ էր հոր գործակատարներից, հանձնակատարներից մեկը՝ «աշխարհ տեսած» Տարսայիճ աղան։

Հենց նստում են նավ՝ Եվրոպա անցնելու համար, Տարսայիճ աղան բարեխղճորեն անցնում է իր պարտականությունների կատարմանը՝ խրատների շարան է թափում Մարտիրոսի գլխին, թե՝ անծանոթների հետ չխոսես, ճամփորդության նպատակի մասին չպատմես, զգույշ կլինես, որովհետեւ Եվրոպայում խարդախությունը, գողությունը, ապիկարությունը շատ են եւ այլն, եւ այլն։

Բուլղարիայում գնացք են նստում։ Վագոնի խցիկում հանդիպում են երկու պատկառատես, ծանրաբարո ուղեկիցների։ Եվրոպայի ազատության շո՞ւնչն էր պատճառը, թե՞ արագ մերձենալու, դյուրությամբ հաղորդակցվելու երիտասարդի ունակությունը, Մարտիրոսը, որ շատ լավ ֆրանսերենի էր տիրապետում, աշխույժ զրույցի է բռնվում անծանոթների հետ։ Նրանց հարցին ի պատասխան ասում է, որ հոր պատվերով մեկնում է Անգլիա՝ առեւտրական տուն հիմնելու, իսկ ուղեկիցները, որոնց շատ է դուր գալիս պոլսահայ տղան, ասում են, որ ֆրանսիացիներ են, բայց բնակվում են Գերմանիայում եւ նույնիսկ նրան հյուր են հրավիրում։

Այս ամենն ակնհայտորեն դուր չի գալիս եւ անհանգստացնում է Տարսայիճ աղային. անընդհատ փնթփնթալով, բոթելով, կսմթելով՝ երիտասարդին փորձում է զսպել, հետ պահել անհարկի անկեղծությունից։ Սակայն Մարտիրոսն այդ ամենը բանի տեղ չի դնում ու շարունակում է շաղակրատել։ Տարսայիճ աղան, տեսնելով, որ հորդորներն ու խրատները տեղ չեն հասնում, որոշում է գոնե ձեռքից եկածն անել։ Չգիտենք, թե Մարտիրոսի մոտ որքան փող կար, սակայն Տարսայիճ աղան 50 ոսկի ուներ։ Մտածելով, որ գիշերը քնած ժամանակ ֆրանսիացիները կարող են փողը գողանալ, մտնում է վագոնի զուգարան, ոսկիները գրպանից հանում եւ ապահովության համար դնում է կոշիկի մեջ։

Կայարաններից մեկում հարկ է լինում գնացք փոխել։ Երբ չորսով իջնում են կառամատույց ու սկսում զբոսնել, ֆրանսիացիներն ուշադրություն են դարձնում, որ Տարսայիճ աղան խիստ կաղում է։ Մարտիրոսին հարցնում են, թե ի՞նչ է պատահել։ Երիտասարդը քրքջում է եւ անկեղծորեն ասում.

– Նա մտածում է, որ դուք կարող եք իր ոսկիները գողանալ, դրա համար էլ հանել-դրել է կոշիկի մեջ։ Ահա թե ինչու է կաղում։

Ֆրանսիացիներն էլ են ծիծաղում, եւ նրանցից մեկն ասում է Մարտիրոսին.

– Խնամակալիդ հանգստացրու, մենք գողեր չենք։ Ու որպեսզի գիշերն անհոգ քնի՝ ասենք, թե մենք ովքեր ենք։ Մենք Ֆրանսիայի թագավոր Լուի Ֆիլիպի որդիներն ենք...

ՅԵՏ ԳՐՈՑ

Վիշտերը կտակների նման են՝ ամենավերջինը ի չիք է դարձնում իրենից առաջ եղածները։

Հայաստանում վերջին երեք տարում ո՞վ է վճարել ավելի քան 44 մլն դոլար հարկ:

ավելի քան 44 մլն ԱՄՆ դոլար

ՇԱԽՄԱՏ

Աշոտ Անաստասյանը հիացնում է

Գագիկ Հովհաննիսյանը հաղորդում է Մակեդոնիայից

Ինչպես ես ենթադրում էի «Ազգի» նախորդ համարում, Ռաֆայել Վահանյանը Եվրոպայի առաջնության 10-րդ տուրում կարճատեւ պայքարից հետո ոչ-ոքի խաղաց հոլանդացի Լուկ վան Վելիի հետ եւ գործնականում ապահովեց իր մասնակցությունն աշխարհի առաջնությանը: Ճիշտ է, «խղճի հանգստության» համար ցանկալի է այսօր էլ սեւերով հաշտություն կնքել ուկրաինացի Գեորգի Տիմոշենկոյի հետ:

Այժմ Վահանյանը հայ միակ շախմատիստն է, որը Օհրիդում ընթանում է առանց պարտության: Ցավոք, անսպասելի պարտություններ կրեցին մինչ այդ նույնպես անխոցելի Սմբատ Լպուտյանն ու Սերգեյ Մովսիսյանը: Լպուտյանը, որը սովորաբար անվրդով ու շատ կայուն խաղ է ցուցադրում, զարմանալիորեն նյարդայնացավ Սերգեյ Տիվյակովի (Հոլանդիա) հետ պայքարում եւ կարեւոր վրիպում թույլ տվեց: Մովսիսյանը Էմիլ Սուտովսկու (Իսրայել) դեմ ամբողջ պարտիայում ստիպված էր տհաճ եւ անօգուտ պաշտպանությամբ զբաղվել:

Չնայած այս անհաջողություններին, Լպուտյանն ու Մովսիսյանը շարունակում են մեծ հավանականությամբ մնալ բաղձալի ուղեգրերի թեկնածուների շարքում: Շատ հետաքրքիր մենամարտ է այսօր սպասում Սմբատին: Նա հանդիպելու է շախմատային նոր հրաշամանուկի՝ 14-ամյա ուկրաինացի Անդրեյ Վոլոկիտինի հետ, որը Օհրիդում գրոսմայստերի նորմա լրացրեց: Մովսիսյանի մրցակիցն է ռումինացի Լիվիու-Դիտեր Նիսիպեանուն:

Աշխարհամասի առաջնությունում հրաշալի է խաղում Աշոտ Անաստասյանը: Նա գերազանց ոճով պարտության մատնեց բոսնիացի հանրաճանաչ գրոսմայստեր Պրեդրագ Նիկոլիչին: Սա մրցաշարում հայ գրոսմայստերի 5-րդ հաղթանակն էր, եւ նա եւս, Վահանյանի նման, աշխարհի առաջնությունում խաղալու հսկայական հնարավորություններ ունի: Այժմ Աշոտը սեւերով պետք է հանդիպի դժվարին մրցակցի՝ Կոնստանտին Սակաեւի (Ռուսաստան) հետ:

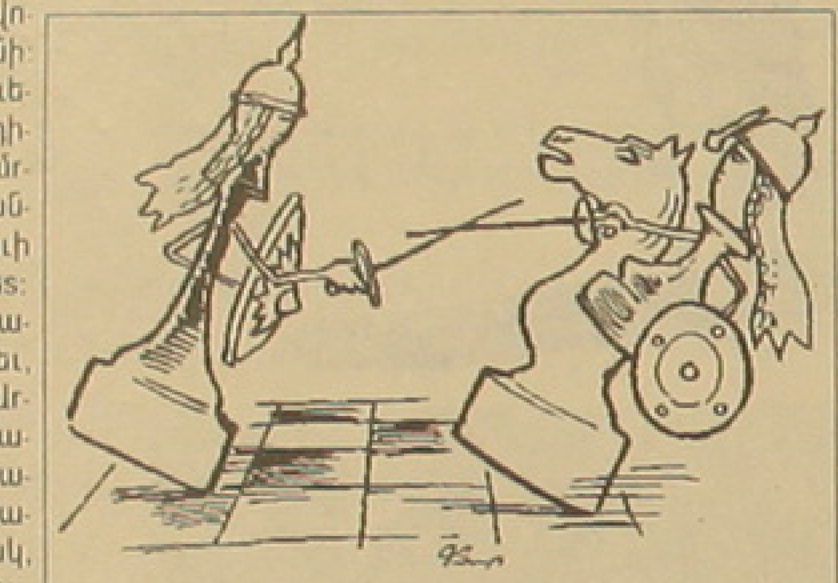

Վլադիմիր Հակոբյանը եւ, մասամբ, Արտաշես Մինասյանն այսօր անառողջ էին: Մինասյանը նույնիսկ, ինչպես ինքը խոստովանեց, մտածում էր չներկայանալ խաղին: Այնուամենայնիվ, նա մենամարտեց հանրահայտ Յաան Էլվեստի (Էստոնիա) հետ, երկար ժամանակ ծանր դիրք ուներ, բայց խաղավերջին նույնիսկ նախաձեռնություն ստացավ, թեեւ պարտիան ավարտվեց ոչ-ոքի: Հակոբյանը, առանց մեծ արկածների, հաշտություն կնքեց ռուսաստանցի Ալեքսեյ Բեզգոդովի հետ: Ոչ-ոքի ավարտվեց նաեւ Արսեն Եղիազարյանի հանդիպումը ուկրաինացի Վլադիմիր Բակլանի հետ: Հակոբյանը, Մինասյանը, Եղիազարյանն այժմ մրցաշարային նույն իրավիճակում են՝ «պլյուս մեկ»:

Աշխարհի առաջնության ուղեգրերի համար պայքարը շարունակելու առումով նրանց օդի նման հարկավոր է գոնե մեկ հաղթանակ: 11-րդ տուրում Հակոբյանը խաղում է իտալացի Խավիեր Մորենոյի, Մինասյանը՝ Արթուր Յուսուպովի (Գերմանիա), Եղիազարյանը՝ Եվգենի Նաերի (Ռուսաստան) հետ:

Կարեն Ասրյանը, որը «պլյուս երկու» ունի, ձգտելով նոր հաղթանակի, միաժամանակ ոչ մի դեպքում չպետք է մեծ ռիսկի գնա: Իտալացի Միշել Գոդենայի հետ հաշտություն կնքելուց հետո նա այժմ պետք է հանդիպի ուկրաինացի Ստանիսլավ Սավչենկոյի հետ:

Արդեն վերջնականապես հոգնած Լեւոն Արոնյանը պարտություն կրեց իսլանդացի Վիկտոր Գունարսոնից: Գաբրիել Սարգսյանը ոչ-ոքի խաղաց իտալացի Բրունո Բելոտիի, Արա Մինասյանը՝ մակեդոնացի Նիկոլա Միտկովի հետ: 11-րդ տուրում Արոնյանի մրցակիցն է ուկրաինացի Միխայիլ Պոդգայեցը, Սարգսյանինը՝ սլովակ Թոմաս Լիկովսկին, Մինասյանինը՝ իսպանացի Մարկ Նարցիսոն:

Տուրի կարեւոր հանդիպումներից են նաեւ վան Վելի-Սուտովսկի, Պոլգար-Տիվյակով պարտիաները:

10 տուրից հետո

1-3.	Լ. վան Վելի (Հոլանդիա)	7,5
	Է. Սուտովսկի (Իսրայել)	7,5
	Ս. Տիվյակով (Հոլանդիա)	7,5
4-12.	Ռ. Վահանյան (Հայաստան)	7
	Ա. Անաստասյան (Հայաստան)	7
13-28.	Ս. Լպուտյան (Հայաստան)	6,5
	Ս. Մովսիսյան (Չեխիա)	6,5
29-57.	Կ. Ասրյան (Հայաստան)	6
58-90.	Վ. Հակոբյան (Հայաստան)	5,5
	Արտ. Մինասյան (Հայաստան)	5,5
	Ա. Եղիազարյան (Հայաստան)	5,5
127-146.	Լ. Արոնյան (Հայաստան)	4,5
147-179.	Գ. Սարգսյան (Հայաստան)	4
	Արա Մինասյան (Հայաստան)	4

Մինչեւ Եվրոպայի առաջնության ավարտը մնում է երեք տուր եւ, իհարկե, անխուսափելի լրացուցիչ մրցախաղեր:

Առաջատարի պարտությունը

Անցկացվեցին ֆուտբոլի Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի 5-րդ տուրի խաղերը:

«Արարատ» (Երեւան)—«Շիրակ» (Գյումրի)՝ 2–1: Բոլոր գոլերը խփվեցին երկրորդ խաղակեսում: Հաշիվը 58-րդ րոպեին բացեց երեւանցի Արշակ Ամիրյանը: 15 րոպե անց գյումրեցի Կարեն Ալեքսանյանը խփեց պատասխան գոլը, բայց ընդամենը 3 րոպե հետո Տիգրան Եսայանը կրկին առաջ մղեց «Արարատին»:

«Արաքս» (Երեւան)—«Միկա» (Աշտարակ)՝ 1–0: Թերեւս, լարվածությունն էր պատճառը, որ խաղն այնքան էլ հետաքրքիր ու դիտարժան չստացվեց: Գոլը գրանցվեց 41-րդ րոպեին: Ռազմիկ Գրիգորյան-Արշակ Մինասյան-Արամ Հակոբյան կոմբինացիան եզրափակվեց վերջինիս դիպուկ հարվածով:

«Բանանց» (Երեւան)—«Զվարթնոց» (Երեւան)՝ 1–0: Երկու թիմերի ֆուտբոլիստներն էլ դրսեւորեցին պայքարելու կամք, բայց, ցավոք, ցածր էր խաղամակարդակը: Միակ գոլը խփեց Գոռ Աբաբեկյանը (33'), որը լավագույնս օգտվեց «Զվարթնոցի» պաշտպանների սխալներից: Առաջատարը կրեց առաջին պարտությունը:

«Լոռի» (Վանաձոր)—«Լեռնագործ» (Կապան)՝ 1–2: Առաջին հաղթանակը տարավ «Լեռնագործը»: Կապանցիներ Աբել Մինասյանի եւ Ալեն Մովսիսյանի 2 գոլերին դաշտի տերերը պատասխանեցին միայն 1-ով (Երվանդ Խաչատրյան):

«Դինամո-2000» (Երեւան)—«Փյունիկ» (Երեւան)՝ 0–5: Երրորդ խոշոր հաշվով հաղթանակը տարավ «Փյունիկը»: Առաջին խաղակեսում դինամոյականների դարպասը գրավեցին Արտավազդ Քարամյանն ու Վարդան Մինասյանը, իսկ երկրորդում Արման Քարամյանը դարձավ հեթ-տրիկի հեղինակ:

Մրցաշարային աղյուսակ

1. Զվարթնոց	5	4	0	1	11–6	12
2. Շիրակ	5	3	1	1	11–5	10
3. Արարատ	4	3	1	0	8–2	10
4. Փյունիկ	3	3	0	0	17–0	9
5. Միկա	5	2	2	1	6–3	8
6. Բանանց	5	1	3	1	6–6	6
7. Արաքս	4	1	2	1	4–5	5
8. Դինամո	4	1	1	2	3–8	4
9. Լեռնագործ	4	1	1	2	3–9	4
10. Ղարաբաղ	3	0	1	2	1–9	1
11. Լոռի	4	0	0	4	4-11	0
12. Կոտայք	4	0	0	4	2–12	0

Հայտարարություն

Ի կատարումն ՀՀ կառավարության 2001 թ. հունիսի 4-ի թիվ 491 որոշման, Երեւանի միջքաղաքային ուղեւորատար ավտոտրանսպորտային ՓԲԸ պետական սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերն ուղղակի վաճառքի ձեւով կոլեկտիվի անդամներին մասնավորեցնելու նպատակով հրավիրվում է կոլեկտիվի անդամների ժողով:

Խնդրում ենք Երեւանի միջքաղաքային ուղեւորատար ավտոտրանսպորտային ՓԲԸ «Պետական գույքի մասնավորեցման» մասին ՀՀ օրենքի 2 հոդվածին համապատասխան կոլեկտիվի անդամ համարվող բոլոր անձանց մինչեւ 2001 թ. հուլիսի 14-ը գրանցվելու ընկերության բացած կոլեկտիվի անդամ համարվող անձանց գրանցամատյանում: Գրանցումը կատարվում է ընկերության հաշվապահությունում (հեռ. 42-06-81):

Կոլեկտիվի անդամների ժողովը տեղի կունենա հուլիսի 18-ին, ժամը 18:00-ին:

Հասցեն՝ ք. Երեւան, Շիրակի 76 (ընկերության դահլիճում):

Օրակարգ

1. Պետական սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերն առաջարկված գնով գնելու հարցը:
2. Բաժնետոմսերի բաշխում աշխատավորական կոլեկտիվի անդամների միջեւ:
3. Նախաձեռնող խմբի ընտրություն:

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

YEREVAN-PARIS-LYON
SABERATOURS-SEVAN
ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեւան»
ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- ***Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով***

ARMENIAN AIRLINES · swissair · KLM · BRITISH AIRWAYS · АЭРОФЛОТ

տրանզիտ քաղաքներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ: Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- ***Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում***
- ***Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում***
- ***Բժշկական ապահովագրություն***

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

ՀՀ ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Տեղեկատվական թողարկում

■ Երեւանի քաղաքապետարանի անշարժ գույքի կառավարման վարչությունից հայտնում են, որ Երեւանի քաղաքապետի 1996-2001 թթ. որոշումներով հողհատկացումներ ունեցող քաղաքացիներին եւ իրավաբանական անձանց առաջարկվում է մինչեւ ս. թ. հուլիսի 1-ը ներկայանալ քաղաքապետարանի անշարժ գույքի կառավարման վարչություն (Գր. Լուսավորչի 5)՝ հողօգտագործման պայմանագրեր կնքելու:

Տեղեկացնում ենք, որ նշված ժամկետում չներկայանալու եւ պայմանագրեր չկնքելու դեպքում հողհատկացման որոշումները սահմանված կարգով չեղյալ կհամարվեն:

■ Երեւանի քաղաքապետարանի անշարժ գույքի կառավարման վարչությունից հայտնում են, որ Երեւանի քաղաքապետի որոշումների հիման վրա հողօգտագործման պայմանագրեր կնքած քաղաքացիներին եւ իրավաբանական անձանց խնդրվում է մինչեւ ս. թ. հուլիսի 1-ը հ. հ. 900015211072 հաշվեհամարով (Երեւանի հ. 1 Գանձապետարան, հողի վարձ) վճարել պայմանագրով սահմանված վարձավճարները եւ անդորրագրերի պատճենները ներկայացնել Երեւանի քաղաքապետարանի անշարժ գույքի կառավարման վարչություն (Գր. Լուսավորչի 5)՝ համապատասխան հաշվառում իրականացնելու համար:

Տեղեկացնում ենք, որ նշված ժամկետում, որպես պարտք համարվող գումարները չվճարելու դեպքում, հողհատկացման պայմանագրերը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չեղյալ կհամարվեն:

ARMENTEL

Հայտարարություն

Արմենտելը հայտարարում է թարգմանիչների մրցույթ:

Պահանջվում է.

Բարձրագույն կրթություն, հայերենի եւ անգլերենի գերազանց իմացություն, համակարգչով աշխատելու հմտություն, տարիքը՝ մինչեւ 30 տ.:

Ցանկացողները մինչեւ 2001 թ. հունիսի 20-ը կարող են դիմել Արմենտելի կադրերի ղեկավարման վարչություն (Երեւան, Սհարոնյան 2, 516 սենյակ, հեռ. 282322): Անհրաժեշտ է ներկայացնել կրթության վերաբերյալ փաստաթղթեր, համառոտ կենսագրական տվյալներ (ռեզյումե հայերեն, անգլերեն լեզուներով):

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
Panasonic EB-BS 450 մոդելի բջջային հեռախոս:
Հեռ. 529353, (09)429353

@rminco Global Telecommunications **Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: *Խանջյան 50: Հեռ. 575823:***

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69150. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության՝ 12. 05. 2001. Գինը՝ 100 դրամ